

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu : 30 cèntims. - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Han mancat 100.000 fills de Sant Jordi, però ha triomfat la República.

El diumenge electoral

Diuen els que s'hi entenen, que cada trenta anys es reproduïxen en la vida dels pobles els mateixos problemes, els quals resuscitem com a matèria d'estudis històrics si el poble els ha superat o es presenten de nou com a tema actual si el poble no ha evolucionat. Aquesta observació, sobre la qual s'han fet escoles i teories, ha tingut plena confirmació en la darrera lluita electoral de Catalunya. El poble, cridat a manifestar-se lliurement en mig d'una confusió atabaladora de candidatures de tota mena, s'ha deixat guiar pel seu instint polític, que vol les coses clares, i amb un gest vigorós ha restaurat la simplicitat tradicional de les antigues baralles locals, partint els vots com trenta anys enrera entre el lerrouxisme, traduït ara al català, i la perdurable Lliga Regionalista.

El resultat ha estat, sortosament, una rotunda afirmació republicana i catalana. Qualsevol solució que no hagués tingut aquest caire tan acusat hauria estat senzillament catastròfica. El lerrouxisme anticatalà ha estat vençut d'una manera definitiva i les candidatures extremistes de dreta i d'esquerra, que representaven amb colors diferents una mateixa hostilitat a la República, han quedat totalment arrecorades. S'ha de reconèixer per a bé de tots que el diumenge electoral fou, per aquests motius, una bona jornada.

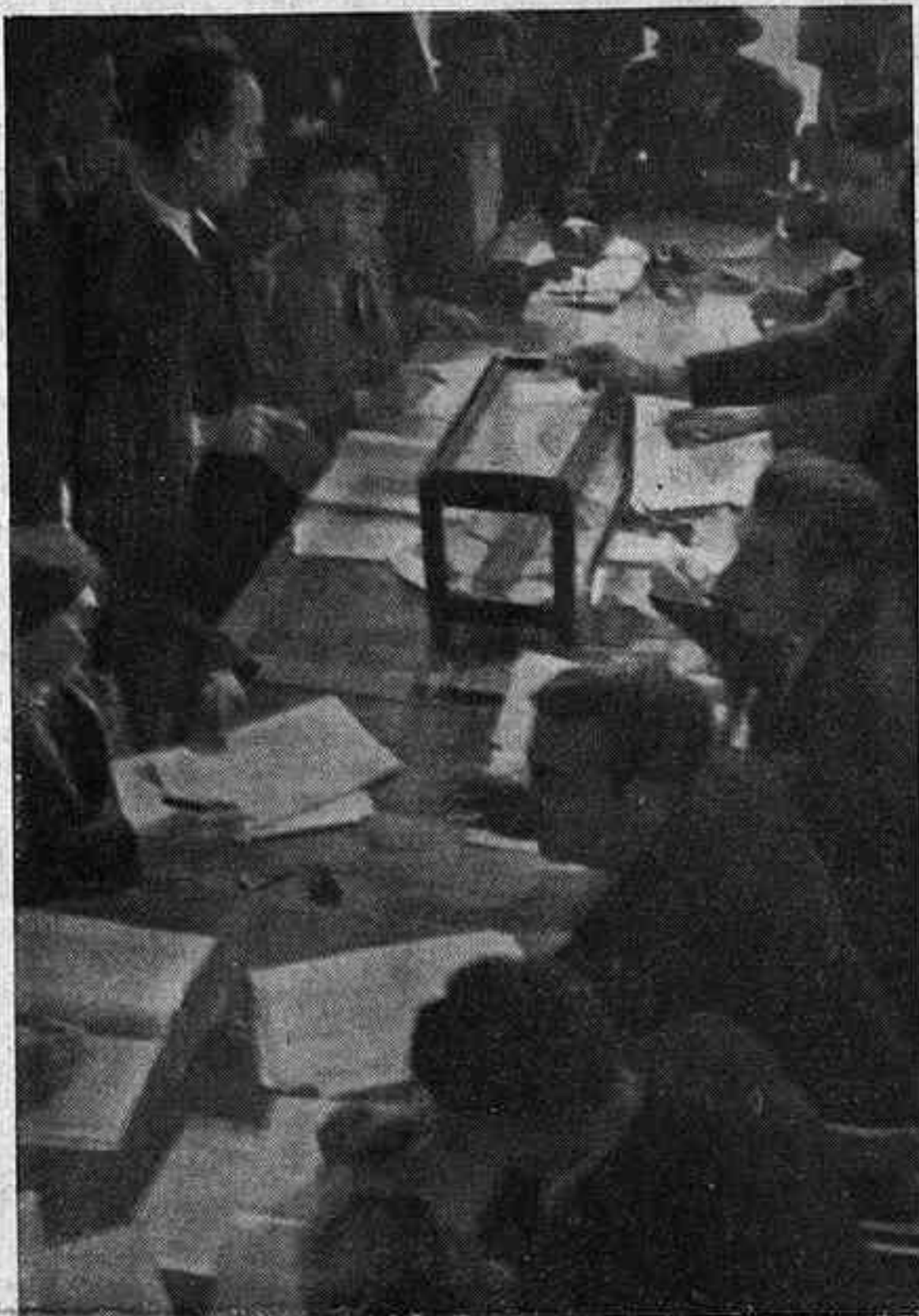
Queda en peu el problema que havien plantejat els homes del Partit Catalista Republicà que no ha tingut solució ni sembla que per ara en pugui tenir. La visió d'aquests homes no responia exactament al grau d'evolució de la democràcia catalana. Hi havia motiu per creure que, després del trasbals espiritual que tindrien d'haver produït fets transcendents com la guerra amb les seves conseqüències econòmiques i socials, la Dictadura i darrerament la República, el poble català havia sofert una transformació política prou intensa per a veure les coses públiques d'una manera més complexa que abans. Per aquesta raó, aquells homes suposaven que la Lliga mantindria les seves forces addictes en la proporció justa per una acció de defensa i de control; que el lerrouxisme català, a estones romàntic i a estones realista, una mica olla i caminant entre la pols amb una sabata i una espadanya, es mantindria també com una força capaç d'alternar el govern amb el desori segons la necessitat de cada hora; i que la democràcia catalana constituïria definitivament la base d'un gran partit republicà de govern que li donaria el to de les democràcies del sector europeu del qual forma part.

Devien aquests homes llançar-se resoltament a fer la prova de si havien realment arribat a fer possible la seva il·lusió; però un cop demostrat experimentalment que les coses no van encara per aquest camí, no sabem si aconsellar que persisteixen en una acció que potser només els ha de proporcionar el que se'n sol dir victòries morals. I ben mirat, es pot creure que no es necessiten aquestes victòries ni la quantitat de treball que representa aconseguir-les, per influir en la transformació de les forces democràtiques d'un país. Aquesta transformació es farà sola com s'ha fet a tot arreu. És el resultat d'una sèrie de factors espirituals que sorgeixen dels esdeveniments públics més que de l'obra d'un partit que s'empesquin uns quants homes de bona voluntat al voltant d'una taula. Si el corrent popular va pel seu cantó, aquests homes resultaran uns genis; però si ells han d'anar contra corrent, s'exposen a perdre el temps com el varen perdre fa trenta anys els homes del famós C. N. R., que tenien il·lusions semblants a les d'ara.

I això no és per desesperar ningú. Al contrari. Nosaltres creiem que un dels efectes més segurs de l'Estatut serà precisament el d'ajudar a la constitució de partits republicans de govern a Catalunya, i aquests partits trobaran els seus homes. Seran o no els que han treballat amb l'esperança d'un partit d'aquesta mena podia sortir des d'ara. És molt possible que siguin uns altres. Però això no està a la nostra mà decidir-ho. Ningú no podia suposar que la República i l'Autonomia, confoses en una sola realitat, serien l'apanatge dels homes de l'actual lerrouxisme català que, salvant excepcions molt estimables, tenen, com a principal mèrit el d'haver arribat a l'hora precisa de repartir els panells que amb tants de sacrificis i de tenacitat havien vingut coent durant molt de temps els altres. Aquests accidents no compten en la història dels pobles. Es fa notar ara, per exemple, que el Partit d'Esquerra ha perdut entre la ciutat de Barcelona i la seva circumscripció cent mil vots que representen la meitat dels seus efectius. No es pot negar que el descens és impressionant. Els hitlerians alemanys, que són un partit passional d'una mentalitat semblant, consideraven un desastre haver perdut prop d'un vint per cent. Però no té cap importància. El fet és que d'aquests cent mil vots només se n'han desplaçat trenta mil cap als partits catalans. En canvi, comparant els resultats de les eleccions d'abril, a ciutat resulta clar que la minva de vots lerrouxistes coincideix matemàticament, en moltes seccions, amb l'augment de vots de l'Esquerra, la qual

manifestament tendeix a compensar el desplaçament o l'abstenció de vots catalanistes per l'absorció de vots lerrouxistes, com correspon a la significació que pren la seva actuació política. Però això ni és un mal ni vol dir que no surtin d'aquest mateix partit els homes que a la seva hora aprofitin les actuals orientacions del P. C. R. si deixen d'ésser una il·lusió.

El que no es té de perdre de vista és un nou factor que abans no existia, i és l'estímul o l'emulació que pot representar



per Catalunya la puja de to que ha fet la política general d'Espanya d'ençà de la República. Serà difícil sostenir per molt de temps l'enconyiment casolà de l'actual situació catalana si surten a la República gaires homes de la qualitat d'Azaña. Potser en el mateix Parlament català que ara va a obrir-se es manifestarà una tendència irresistible a voler intentar, costi el que costi, una política de prestigi per Catalunya que esborri com més de pressa millor el mal efecte de les darreres actuacions. El lamentable seria que d'aquesta feina se'n volguessin encarregar els diputats de la Lliga. Tots els que renegaven i encara renegen del baix to de l'Esquerra però que l'han votat per aprofitar el vot, estan ara en el deure d'ajudar els homes d'aquest partit, que són valors positius però que tenen una autoritat personal disminuïda dintre del grup, a perdre aquesta autoritat perquè el prestigi de la política catalana no passi a mans de la Lliga.

Nosaltres farem modestament el que podem en aquest sentit. No estem lligats amb cap partit i podem sense escrúpols ajudar i excitar tothom que ajudi els valors, desgraciadament escassos per ara, que l'opinió republicana ha portat al Parlament perquè amb les màximes adhesions puguin superar l'actuació massa simplista del poble i aixecar-lo al grau de dignitat que dintre la República li hauria de correspondre.

De Dijous — a Dijous

—Això sembla la República!
Tothom deu haver sentit, en un moment o altre de la seva vida, aquesta frase en un sentit no pas gens satisfactori per la República ni pels republicans, car la comparació esmentada s'aplicava sempre pejoratiuament, així que hi havia una mica de xivarri o de desordre, com per exemple quan la quitxalla s'esbatuava i cridava massa, o prenía més llaminadures del compte. Hom associava les idees de desordre, de desobediència, amb la de República. Aneu a saber per què. Perquè no era ben bé una concepció monàrquica el que inspirava aquella frase vulgar. Potser el record de l'altra República, instaurada un xic més violentament que l'actual, amb el seguici turbulent de tots els carvis de règim que no s'han produït amb la suavitat excepcional del nostre, és l'origen de la comparació.

Indubtablement, en un poble de deficient educació política, hom pot haver cregut que República volia dir tant com fer el que a un li donés la gana, la real gana, com es diu en castellà. I, naturalment, els que tenen aquest concepte tan barroer i primari de la forma de govern que sortosament ens hem donat, són la gent que menys avet té a fer el que li doni la gana, ja que és la més mancada de moral, d'educació, de responsabilitat i de sensibilitat.

El fet és que aquella associació d'idees es va acudir immediatament als que exploren els espectacles més tronats del Paral·lel, i a partir de la nit del 14 d'abril mateix les exhibicions dels music-halls més sordids van pendre un caràcter immoble. La cosa va durar pocs dies, i unes quantes miltes van fer comprendre que s'havien equivocat els que havien confós la llibertat amb l'obsccenitat.

Desgraciadament, no ha estat aquest l'únic cas de confusió que es pot registrar. Diguï-ho, si no, l'abundància de literatura dita «galant», de pornografia retolada — no encoberta — amb el nom de «ciència sexual», de publicacions nudistes i naturistes que on menys compradors tenen és entre els nudistes i naturistes de bona fe (perquè n'hi ha, encara que sembli estrany), i altres coses per l'estil.

I parlem del que penja dels quioscos, a la vista de tothom. Perquè encara hi ha molt més que no és exhibit, però que és fàcil de procurar-se.

Cal dir-ho: l'edició pornogràfica més o menys dissimulada ha augmentat d'un any i mig ençà. Però també cal dir que les autoritats no han demostrat pas tenir el mateix concepte de la llibertat que tenen els editors i venedors de tota aquesta infàmia impresa que deshonra tant el nom de Barcelona com un seguit d'atrancaments i d'assassinats.

No som pas sospitosos d'un criteri que, per dir-ho en termes d'ara, es pugui qualificar de cavernícola. Però tota persona amb un mínim de decència no pot sinó aplaudir tot el que es faci per suprimir aquesta ronya vergonyosa, per castigar els culpables de la manera més dura i sensible per a ells, és a dir, amb greu perjudici econòmic. I no limitar-se solament a l'activitat editorial de la pornografia, sinó a molts altres que no volem detallar per respecte a aquestes pàgines, però que no són tan amagats que no els sàpiga gairebé tothom.

Cal adonar-se que precisament el règim republicà imposa més decència i austeritat que l'altre, i cal fer-ne adonar a qui no vulgui, o no li convingui, entendre-ho.

Això sí, hi haurà sempre una mena de gent que no s'adonarà del que les autoritats fan, actualment en aquest sentit, però que cultivarà a proferir els grans crits i a esquinçar-se les vestidures, qualsevol dia que en un carrer o plaça de Barcelona es posi un nu escultòric.

MIRADOR INDISCRET

Candidata amb més de mil vots

L'Extrema Izquierda Federal, més extrema, més esquerra i més federal que el Partit Democràtic Federal d'Extrema Izquierda (Samblancat - Jiménez - Barriobero), portava en la seva candidatura un jabbal femella, la senyoreta Anna Maria Alà.

Encara no fa un mes que l'ex-candidata pertanyia a l'Agrupació Femenina del Partit Catalista Republicà, on havia fet una aparició a manera de bòlid.

Pocs dies després d'haver ingressat, un seu consoci (en mig d'una animada conversa que la senyoreta Alà sostenia tot tricotant un suèter junt amb la seva mare), li preguntà:

—I, després, senyoreta, vostè sent molt l'ideal republicà?

—Sí sento?... No; jo no sento res.

—Vull dir — aclarí el consoci — si vostè estima la República.

La senyoreta Alà no havia entès la pregunta:

—Ah! sí, molt!

—I, és clar — afegí encara l'interrogador, — vostè s'ha fet del partit enduta per aquest amor, no?

—Vaia, vaia, i després, també me n'he fet perquè com que visc a la vora, sempre que vull puc telefonar des del local.

«No cal que perdi el temps»

El diputat del partit radical autònom, l'ex-lerrouxista Simó Bofarull, va propagar per les comarques tarragonines, aquest estiu passat, un manifest explicant les causes per les quals es separava del partit radical.

A aquest manifest seguiren uns quants actes públics, presentant-se un bon diumenge d'agost a Barbarà amb el propòsit de donar un míting. Es dirigí a la Societat Agrícola Sindical — on hi ha una forta majoria socialista, de la U. G. T. — demanant el local, que està situat sota el cafè, en aquell dia ple a vessar.

A la sala — li digué un membre socialista de la Junta — hi tenim de fer ball més tard, compren?

I, amb to confidencial, continuà dient-li:

—Demés, no cal que perdi el temps, tampoc baixarà ningú fins que sentin la pianola...

Raó convincent

Amb motiu de les eleccions, el metge de Campdevàrol, Josep Casany, va procurar atreure el major nombre de votants per al P. C. R.

Un pagès, d'aquells de bona fe, davant la propaganda que li feia perquè votés la candidatura catalanista republicana, que, a la circumscripció de Girona, sols contenia set noms, li preguntà:

—Com és que totes les candidatures tenen onze noms i aquesta de vostè sols en té set?

—Molt senzill — contestà el doctor Casany —. Nosaltres creiem que onze són molts diputats. A més a més, una de les primeres coses que faran, no ho dubteu, serà assignar-se un sou de mil pessetes cada mes. Si nosaltres guanyem, com que som set, n'estalviarem quatre i de retruc estalviem quatre mil pessetes cada mes al poble.

El pagès, davant l'estalvi, votà la candidatura.

Cultura

A Morell, poble tarragoní, l'Esquerra donà un míting, en el qual pren part el senyor Gassol, conseller de Cultura de la Generalitat.

Com pertoca al seu càrrec, l'orador parlà de la tasca cultural que cal portar a terme,

i després, tot explicant un incident del dia de la proclamació de la República, diu:

—...i veient que no ens acabàvem de posar d'acord amb Madrid parlant per telèfon, hauria renegat amb tota la meua ànima, si no fos que no sé fer-ho en castellà.

L'hàbit i el monjo

El mateix Gassol, coneixent l'efecte que fa al públic dels mítings fer broma dels capellans, no s'estigué d'explotar el truc, i després d'algunes anècdotes del gènere, parlant de la creu que algunes persones catòliques duen ostensiblement, la qualificà d'esquellot de l'estúpidesa i acabà:

—...cal reservar-se les idees i sentiments propis sense exterioritzar-los als altres, i defensar-los solament amb l'esperit, no amb la matèria, no amb la indumentària...

Alguns oients, aleshores, es fixaren, sorpresos, en la corbateta i la cabellera gas-solianes.

Esport i ciutadania

Dies abans de les eleccions, Samitier trobava el directiu del Barcelona i significat radical senyor Domènech. El futbolista, tot ple d'humor, anuncià que s'havia fet del partit radical. Sentir-ho l'altre i emocionarse, fou tot u.

—Ho haguessis dit abans! El teu nom hauria estat d'una gran eficàcia... Res: aquest mateix vespre anirem a veure En Lerroux.

Però a Samitier li començaren a venir dubtes i volgué cerciorar-se de les possibilitats del partit. Objectà:

—Però Lerroux és molt vell... El dia que es retiri, el succeiràs tu?

—I ara! Tinc poca categoria — respongué En Domènech.

—Oh!, ja veuràs — acabà En Samitier —, jo encara no estic preparat...

La «crema» electoral

A la Secció 30 del districte IV féu invasió, des de bon matí, el més selecte de la societat barcelonina. Els papàs venerables, amb un séc impeccable als pantalons, acudien a votar acompanyant els fills grandassots amb ull vigilant i amenaçant alhora, com si volguessin dir: «No me la fregiràs; altrament et tancaré la bossa.»

Ahuc els criats i porters d'aquells senyorassos, que deuen ésser els que no estimen les criatures perquè les porten a dida», seguien darrera els amos, tot allargant la mà tremolosa.

Després, a fora, se sentia gran espetec de motor i concert de clàxon, amenitzat de cops de portella.

—Sí, sí, poden anar fent goma — exclamà un intervingent — i gairebé tots estan inscrits al cens com a «jornaleros».

Els distrets

Cap allà les tres de la tarda, quan la mesa feia la digestió, aparegueren al costat de l'urna uns ulleres de carei. De qui seran, de qui no seran; tots els de la taula de la paciència feien càbales, puix que no comprenien que la gent, per votar, s'hagi de treure les ulleres. Sobtadament, entrà com un desesperat el dibuixant Opisso:

—No m'he deixat pas les vidrieres? Mireu si sóc distret que no són meus ni el barret ni l'abric que porto.

—I la camisa tampoc? — preguntà ingenuament l'apoderat del senyor Jover i Nunnell.

Preparant el jac

A la redacció de La Rambla no es pogué donar un pas durant tot el diumenge. Els que es mostraven més contents eren, precisament, els que havien ingressat a l'Esquerra en la darrera fornada, En Llardent entre altres.

Aquest senyor, en un moment d'eufòria, expressava públicament l'oportunitat que havia tingut a adherir-se al partit triomfant.

—Ara — digué — si que tinc la seguretat de sortir regidor! — i amb rialla satisfeta rebia les felicitacions dels seus amics, com si ja es trobés en un escó del Consistori.

Per quedar bé

Durant el diumenge a la tarda el telèfon de la redacció de L'Opinió i La Humanitat no va parar un moment. Els redactors d'un i altre diari s'anaven alternant en la tasca de contestar el públic encuriós.

Un redactor de L'Opinió es trobava al telèfon quan deixà anar un desde luego d'aquells definitius. En Jordana, que es trobava present, li féu retret del poc depurat lèxic que emprava i el redactor aludit va contestar:

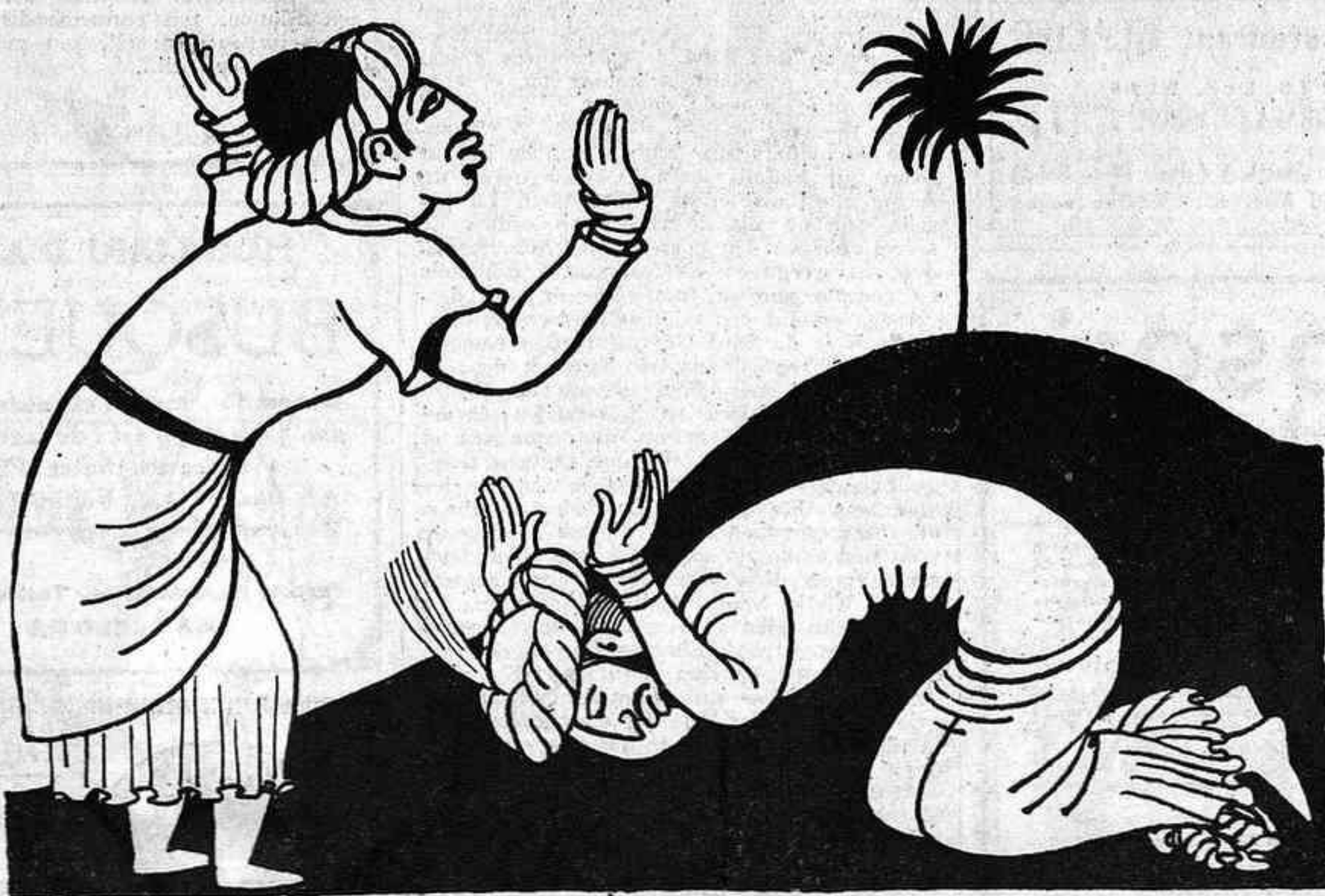
—Veureu, com que també som a la redacció de La Humanitat!

Gramàtica i burocràcia

Fa uns dies ens cridà l'atenció un grup de persones que parlaven animadament en una galeria de Cala Ciutat. Al centre del grup hi havia un xofer de l'Ajuntament que donava consells i regles de gramàtica catalana a tot d'oients que resultaren ésser funcionaris de la casa. Tots escoltaven atentament les regles que emanaven de la boca del xofer. No el contradigué ningú fins que afirmà que el plural de llapis s'escriu llapis. Aleshores un digué que no hi estava conforme: s'escriu llapissos.

La majoria donà la raó al primer i una vegada aprovat aquell plural, tothom retornà als departaments respectius.

I diran que els buròcrates no treballen!



DESPRES DE LES ELECCIONS

—Alà és gran!...
—Que ell hi faci més que nosaltres!...

Històries del contraban

Derivacions

Tots els que de prop o de lluny coneixen En Paco Madrid, saben que aquest senyor, a conseqüència del viatge que realitzà a la Guineja, sent per aquelles terres el que se'n diu una veritable debilitat. Hi pensa en tot moment. Si hi parlaré s'ho farà venir bé per a dir-vos, com un nou Tartari: «Quan jo vaig ésser a la Guineja...»

Conegut això, no estranyarà a ningú el que anem a contar.

Fa cosa de tres setmanes En Paco Madrid es va topant en els passadissos del Congrés amb l'ex-ministre radical senyor Martínez Barrios. Sembla que, després de saludar-se molt afectuosament, el primer va dir al segon:

—Si es produeix la vacant de governador general de la Guineja, penseu en mi. És un càrrec que potser em convidaria. Us ho dic perquè no hi ha dubte que els radicals governaren un dia o altre.

El senyor Martínez Barrios es va posar a riure i li prometé que per ell no quedaria.

I res més. Res més sinó que ara els madrilenys es diverteixen fent córrer que l'ex-entremaliat reporter està complicat en la mort del senyor Sostoa.

Conllevància

Es sabut que la beneficència local de molts pobles de Catalunya es destina gairebé íntegrament a socórrer famílies o individus que han emigrat de llur país i cerquen a casa nostra la caseta i l'hortet que no s'han sabut o pogut fer a casa llur. Aquests nuclis d'emigrants constitueixen cada dia més un considerable tant per cent.

Doncs bé. Si no estem mal informats respecte la població, fou a Blanes on, en un dels seus cinemes, a un espectador se li afina la vista fins a veure en la persona del seu veí de butaca, que no era precisament indígena, un cert animal que abunda a moltes casernes. Això féu que aquell alcés la veu, dient alguna frase despectiva pels no indígenes del país, i es promogué tan gran escàndol que calgué suspendre la sessió.

Però el mateix vespre, l'empresari, amb més bona fe que intel·ligència, es dirigí al seu públic dient-li, en definitiva, «que els no catalans s'asseguessin a un costat i els catalans a l'altre». Això promogué un escàndol tan fenomenal, tan indescriptible, que calgué tancar el local una temporada «per reformes»...

Les rebeques

A l'església parroquial de Nostra Senyora del Carme publiquen setmanalment una «hoja dominical». La corresponent al dia 2 d'aquest mes portava una sèrie d'avisos «a nuestros buenos feligreses», dels quals extreiem un que ens sembla significatiu. Fa així: «Las señoras vengan sin escotes y con mangas largas. No se tenga que avisarlas más.»

Realment, ja en deuen ésser de rebeques les parroquianes del Carme.

La millor resposta

El pintor Sisquella no és pas home que aganti impertinències de ningú gaire estona.

Un dia, el nostre pintor parlava de qüestions estètiques amb un d'aquells senyors carregats de suficiència i que enraonen amb aquell to doctoral que tant irrita les persones sensibles. Discutint, discutint, arribaren a parlar de J. J. Rousseau.

—Veiam, veiam— digué el senyor—. Ja que parlem de Rousseau, Quines obres de Rousseau heu llegit vos?

En Sisquella, que ja feia estona que no es podia aguantar, li respongué amb tot l'aplom d'aquest món:

—Don Quijote de la Mancha!!

De llavors ençà, ningú ha vist que En Sisquella i aquell senyor documentat es dirigissin mai més la paraula.

Uns quants anys abans d'esclatar la gran guerra, i àdhuc durant el transcurs d'aquesta, les platges de Vilanova, de Canet i de Vilassar de Mar, que ara llisquen dins una atmosfera de placidesa mentre els carabiners van fent una manilla darrera l'altra al costat d'unes terceroles que s'omplen de verd, constituïen el rovell de l'ou en tot el que a contraban feia referència.

Vilanova, especialment— aneu a saber si degut a la proximitat d'aquesta platja amb els esvorancs acollidors de les Costes de



Un carabiniere d'aquell temps

Garraf o bé perquè el personal de què es disposava era el que anava més de bona fe i fins s'hi sabia jugar la pell sempre que convenia—, era l'indret marítim de Catalunya que passava més contraban.

Jo no sé, lector que em segueixes a través de les ratlles d'aquest reportatge, amb quina mena de colorit i misteri la teva imaginació t'haurà pintat aquestes angúnies desesperades dels contrabandistes i si tot plegat ho veuràs a través de la persiana vermella de la trullència amb tot un enfilall d'aventures fulletinesques entre uns contrabandistes d'espaldes generosament atlètiques que tresquen per les roques amb un farcell al coll i uns carabiners que es segueixen de prop, taladrant la negror de la nit amb uns fogaonades brutals i sense gens de pietat.

Potser pel contrari creus que tot plegat no passava d'un simple conubi entre contrabandistes i carabiners amics de fer els ulls grossos i que tota la feina del contraban es feia xiulant havaneres i anant fumant pacatilla amb apomada naturalitat. De fet, no era ben bé ni una cosa ni l'altra, tot i que hi havia una mica de totes dues coses.

L'aspecte, però, el panorama podríem dir del contraban, podia sofrir sobtadíssimes i radicals variacions en qüestió de ben poques hores, car no sempre el carabiniere afuixava i oferia el marge de pocs escrúpols suficients per a deixar-se convèncer. Quan el contrabandista cap de colla es topava amb un capità digne que, dit sigui de passada, eren ben pocs, les tarifes normals s'elevaven ràpidament i tot era un picar l'ullet desesperat i voler guanyar-se les simpaties del capità. Aquest, per la seva banda, es mantenia rígid i incorruptible i només de tant en tant responia a les insinuacions temptadores amb una rialleta del que ja ho ha ensumat tot o bé amb quatre renes castellans d'aquells que, dins els cosos armats, tenen tot el sabor oficial de les mateixes ordres de comandament. Quan el contrabandista es donava per vençut veient que no hi havia res a fer, l'amabilitat es convertia en un rosari de terribles malediccions, i l'indiferent cargolar-se les puntes del bigoti— en aquells temps descomunats— en ferotges i desafiadors cops de puny al damunt la taula:

—Està bé; prou comèdia! Al cap i a la fi quan et proposes fer el contrabando hon-

radament també se t'hi tomben. Així com així un mico us el farem als massos sempre que ens doni la gana...

I el contrabandista se n'anava fent petar estrepitosament la porta i ennuégant-se de renes.

Fou precisament en el trasbals d'un mico que En Llumanta hi va deixar la pell...

En Llumanta era un dels contrabandistes de més fama i de més pit de la platja de Canet. Alt com un Sant Pau, amb una veu de tro i una sang com una pólvora, no havia reulat mai davant la perspectiva d'una bona entrada de contraban. Un dia li comunicaren que d'un moment a l'altre arribarien, provinents d'Alger, una colla de falutxos carregats de sacarina, i com que en l'afar hi ballaven un grapat de mils pesetes, l'home cuità a mobilitzar la colla i a fer les gestions pertinents.

En Llumanta, que com a bon contrabandista era astut com un guineu, volgué assegurar bé el cop i se n'anà a parlar de negocis amb el tinent de carabiners i la pareja d'aquella nit. Fou endebades. En Llumanta va prometre molt, va refragar bitllets i més bitllets per damunt de la taula, fins es va treure una perla de dins el seu pit, tot tatuat de dones nues..., però no hi valgué res. Era en uns moments que a totes les platges de Catalunya es tirava al dret i als carabiners se'ls féu objecte de severíssimes responsabilitats. No hi hagué, per tant, altre remei: li clavarien el mico. Fou una pica. En Llumanta es va entestar a fer entrar el contraban a Canet de totes passades, però el cop li fallà.

Quan els falutxos s'acostaren lentament per carregar les barcasses que venien de la platja, començà la lluita entre contrabandistes i carabiners i ressonaren els primers trets. Ràpidament l'ull de carni de tots els llumets es va apagar com per fer més desesperada i tràgica l'escomesa. Emparant-se dins les coves de les roques, els contrabandistes pogueren anar fent foc i defensar-se. La lluita va durar una hora llarga i més d'un carabiniere se'n va sortir amb el braç envescat de sang.

Quan cessaren els trets, el cel ja presumia un pensament de clar rosada. S'havia perdut tot el carregament de sacarina i En

bado la buena vida o es que esos faluchos de mi alma vienen tirados de un hilo?

Les nits de moviment, el Quico Xarrusclos era el que anava de mico. Aquesta operació consistia a espiar tots els moviments de la parella de carabiners en tot el recorregut que feien fins a refugiar-se en el barracó.

El Quico Xarrusclos portava lligat a una mà un cordill de cànem d'uns dos cents metres de llargària que comunicava per l'altre cap amb la mà de l'Espinilla, i d'aquest el cordill anava a parar a les mans del Botella, el qual tenia al seu comandament un escamot de cent cinquanta homes sempre a punt d'entrar en joc a la més lleu indicació.

El que anava de mico, per mitjà d'un seguit d'estrebades convingudes, «dialogava» amb els seus companys i aquests, segons pintava la situació, feien senyals amb llums de colors als dels falutxos perquè s'acostessin o bé ho deixessin córrer per un altre dia.

El Quico Xarrusclos posseïa un domini tan absolut d'aquest pintoresc mitjà de comunicació a base d'estrebades, que fins aconseguí realitzar-hi sensacionalíssimes perforacions. Una d'elles, engegar una rècula de renes complicadíssims al pobre Botella prèviament durant els moments més culminants i anguniosos de la feina.

L'estampa del contraban sovint es desenteranyava de la màscara de pseudo-dramatisme que li era habitual per esdevenir graciosament amaraada de sabor anecdòtic. Val a dir que l'evident companyonia entre contrabandistes i carabiners n'era el suscitador més directe.

Es relata el cas a Vilanova d'una sensacional agafada de contrabandistes (uns trenta homes) que en arribar a la presó s'havien convertit en tot un simple detingut i encara aquest, l'endemà mateix, a primera hora del matí, era posat en llibertat sota previ advertiment de no insistir mai més en tan il·lícites activitats.

També és coneguda la història d'un popular contrabandista que, desitjós d'exterioritzar d'una manera eloqüent fins a quin punt traginava el pap ple de diners, se'n



Indret per on es feia contraban a Vilanova

Llumanta, ferit de mort damunt de la sorra, badava una boca morada amb una mala enganxada a cada banda de costelles...

La platja de Vilanova, com ja hem deixat anotat més amunt, entrava més contraban ella sola que totes les altres platges catalanes plegades.

Les colles vilanovines més fortes eren la dels Nois de Sant Gervasi i la del Noi de la Casa Blanca, del Vendrell, que era el tipus clàssic de l'hereu de casa bona que només viu per pessigar dones i anar fent glopets de moscatell. Jugador i arrauxat, en dos anys es va jugar tot el patrimoni. Llavors fugí de casa seva i després de mil negocis estrafolaris, que tots fracassaren, va dedicar-se al contraban, en el qual aconseguí en poc temps una brillant fortuna, no menys ràpidament evaporada que totes les anteriors. Ell i els Nois de Sant Gervasi tenien una colla de carabiners a sou i entraven gairebé diàriament tot el contraban que els venia de gust.

Les pesettes anaven abundants, i els pobres carabiners, que amb el sou de l'Estat feien uns badalls anèmics, conegueren un reconfortant estiu de Sant Martí. La parella que en nit de contraban estava de servei cobrava deu pesetes per cada farcell que descarregaven els falutxos, i cal tenir en compte que en una sola nit se'n descarregaven dos cents i fins tres cents i tot.

Els Nois de Sant Gervasi podien enorgullir-se amb raó de posseir l'exèrcit de contrabandistes més ben organitzat. Entre aquest personal existien dues tarifes: la del descarregador que es mullava, que era el més remunerat, i la del que restava tranquil·lament— tot és relatiu— dalt de les barcasses. Els paquets de sedes i tabacs eren amagats en unes vinyes fondes de vora mar, sota un maset, minúscul en aparença, però d'espaioses dimensions subterrànies. Calia veure amb quin aplom els carabiners feien el recompte dels farcells conduïts a terme! Els mateixos agents de duanes els en haurien sentit enveja.

Això va durar uns quants mesos i ben aviat es va notar un cert engrandiment a la platja, manifestat per una filera de tendes i botiguetes que, en realitat, havien portat tota la raó de la seva existència en el tràfic turbulent del contraban.

Fins es donava la paradoxa que si durant alguna setmana el contraban anava prim, eren els mateixos carabiners els que buscaven En Josepet Miancho, que era l'encarregat d'avisar la parella durant les nits de moviment, per a llançar-li aquesta irònica exclamació:

—Hombre, Miancho, ¿es que se ha ac-

LAPERITIV

La Rambla fatigada.— He vist la Rambla en certes nits de baralles i cops de sabre, quan la policia duia aquelles capes lamentablement diabòliques i llençava els cavalls sobre els talons i els xiulets del públic. De nits així, els barcelonins n'hem viscut tota una col·lecció, i és curiós que en moltes d'aquestes nits, un cop passat el xivarri i l'envestida repugnant, la Rambla es tornava a pintar els llavis, s'arranjava el tupe, i el pernil, el café amb llet, l'alcohol, la badoqueria, els perfums i els somriures indiferents es tornaven a fer amos de la Rambla. El carrer no havia sofert la més lleu fatiga, l'aire havia estat a penes esgarriat. A la matinada, la llum oblíqua de la sensualitat sortia de les dentadures pàl·lides de les boques del carrer de l'Hospital, del carrer de Sant Pau, del carrer de la Unió i del carrer Nou, amb aquell balanceig pacífic de resignació i d'anques de vedella. La Rambla es refeia de seguida com un músic jove que acaba de rebre un cop de puny, o practicava aquell vici, del qual és acusada la mar per alguns poetes, i que consisteix a no recordar-se de la tempestat en els moments de la calma.

En canvi, la matinada del dilluns passat, les coses tenien tot un altre aspecte. Jo pujava Rambla amunt, tranquil— perquè en la jornada electoral vaig gastar-hi la mínima quantitat de nervis— i notava que el carrer respirava d'una manera lenta, fatigadíssima; la Rambla havia perdut pulsacions, la sentia freda, com una mica desmaiada i tot. No és que hi hagués una mínima quantitat de noctàmbuls i rerasagats, perquè això passa bastantes matineses; no era que tothom se n'hagués anat a reposar i ningú no estigués per orgues; eren les pedres, els arbres, els colors i la poesia de la Rambla; era l'aire i l'arquitectura que s'estiraven amb un gest de cansament. Les pancartes bigarrades que empenyaven tota la paret del palau Comillas, i que la nit anterior resultaven escandalosament vives i amb un excés d'agressió, en la matinada del dilluns s'havien tornat d'un to lívid, les lletres s'estintolaven les unes a les altres com si se'ls seguessin les cames. Tota la paperassa havia complert el seu destí, i s'incorporava dins del sonni de la mort.

Després d'altres lluites electorals, he notat aquest cansament de la Rambla, però mai d'una manera tan desinflada i fins tan patètica com la matinada del dilluns. I durant el dia l'ordre havia estat perfecte a tot arreu; no hi havia hagut les aglomeracions ni els crits ni els aplaudiments d'altres vegades, ni les pissarres dels diaris ni la ràdio havien funcionat com altres cops, i a desgrat d'això la Rambla estava més cansada que mai, s'hi notaven les conseqüències de l'esforç molt més que altres dies d'eleccions.

I de fet això tenia una explicació claríssima, la Rambla i tota la ciutat tenien els seus motius per demostrar una fatiga gloriosa. La lluita electoral del diumenge passat va representar a Barcelona un triomf autèntic del catalanisme, i Barcelona a més a més podem dir que es va curar definitivament de la matura que li xucava a per i li desprestigiava l'ànima: Barcelona va ensorrar el partit radical, després de trenta anys d'esforç. La darrera setmana de campanyes, jo sentia a dir a moltes persones, entre elles alguns dirigents dels partits en lluita, que el senyor Lerroux representava un perill gravíssim; la por que els radicals tinguessin una votació elevada que representés la revifalla d'aquest partit semblava una por gens gratuïta. El senyor Lerroux havia portat a Barcelona l'estat major foraster del seu partit, les seves primeres figures parlamentàries. El senyor Lerroux va dirigir la lluita, i es va prodigar i es va envenenar d'una manera desvedada. Tots els trucs que se li acudiren va posar-los en pràctica. Un bon paper a Barcelona dels homes del senyor Lerroux, representaven pel cabdill radical una carta fortíssima per jugar a Madrid; per ell representava a més a més un triomf sobre el catalanisme; per tots nosaltres representava una gran vergonya.

Però, malgrat les amenaces i els optimismes d'ells, malgrat la por d'alguns experts en càbales electorals, el nostre poble va votar el diumenge amb un instint catalanista pur; la desfeta del senyor Lerroux en la minva de vots que ha experimentat el seu partit té tots els aires catastròfics d'una bancarrota.

Barcelona pot dir que s'ha lliurat per sempre d'un abús que rebaxava la seva categoria moral. Si les coses es porten com s'han de portar, podem estar segurs que en el pròxim ajuntament de Barcelona tindrem la sort de no veure-hi un sol regidor del partit radical, com no veurem cap senyor d'aquests en la constitució del Parlament català.

Jo no sé si tothom, em refereixo a tots els catalanistes, s'adonen d'aquest gran èxit obtingut pel poble de Barcelona, però a mi em sembla d'una transcendència màxima, i em sembla el fet més important i més simpàtic de la lluita del diumenge passat.

Barcelona va demostrar també la grotesca nullitat de les dretes monàrquiques, enemigues de Catalunya; aquesta senyoreta Urraca Pastor, que probablement el bisbe deuria beneir amb la mà dreta i esquerra, amb uns fins ben diferents dels que s'atribueixen a un altre bisbe en el nostre veïl romanç nacional, es deuria convèncer que en aquest país no hi té res a fer, ni ella, ni el perfumat conspirador monàrquic senyor Goicoechea.

Barcelona va fer el diumenge passat una gran neteja de paràsits; va treballar dignament, sense soroll, sense escàndols ni crits; és per això que la matinada del dilluns tenia una mica de dret a sentir-se fatigada.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

No ho dubteu:
únicament vestireu bé
visitant

Mallafre
SASTRE

Ronda de Sant Pere, 24, pral.
Telèfon 18835

Saló Restaurant GLACIER

TOTS ELS DIES
GARrafa DE PRIORAT

Plaça Francesc Macià, 3 (abans Plaça Reial)
i Rambla del Mig, 19. - Telèfon 22503



¡Nerviosos!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia. Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perduda de memòria, vertigenes, fatiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen orgànic nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Solvré,**

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc. aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els efectes o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre'l sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—Dirigit-se i transmetre 0'25 ptes. en segells de correu per al franquig a Oficinas Laboratorio Sôkafarq, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes molaltes.



PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

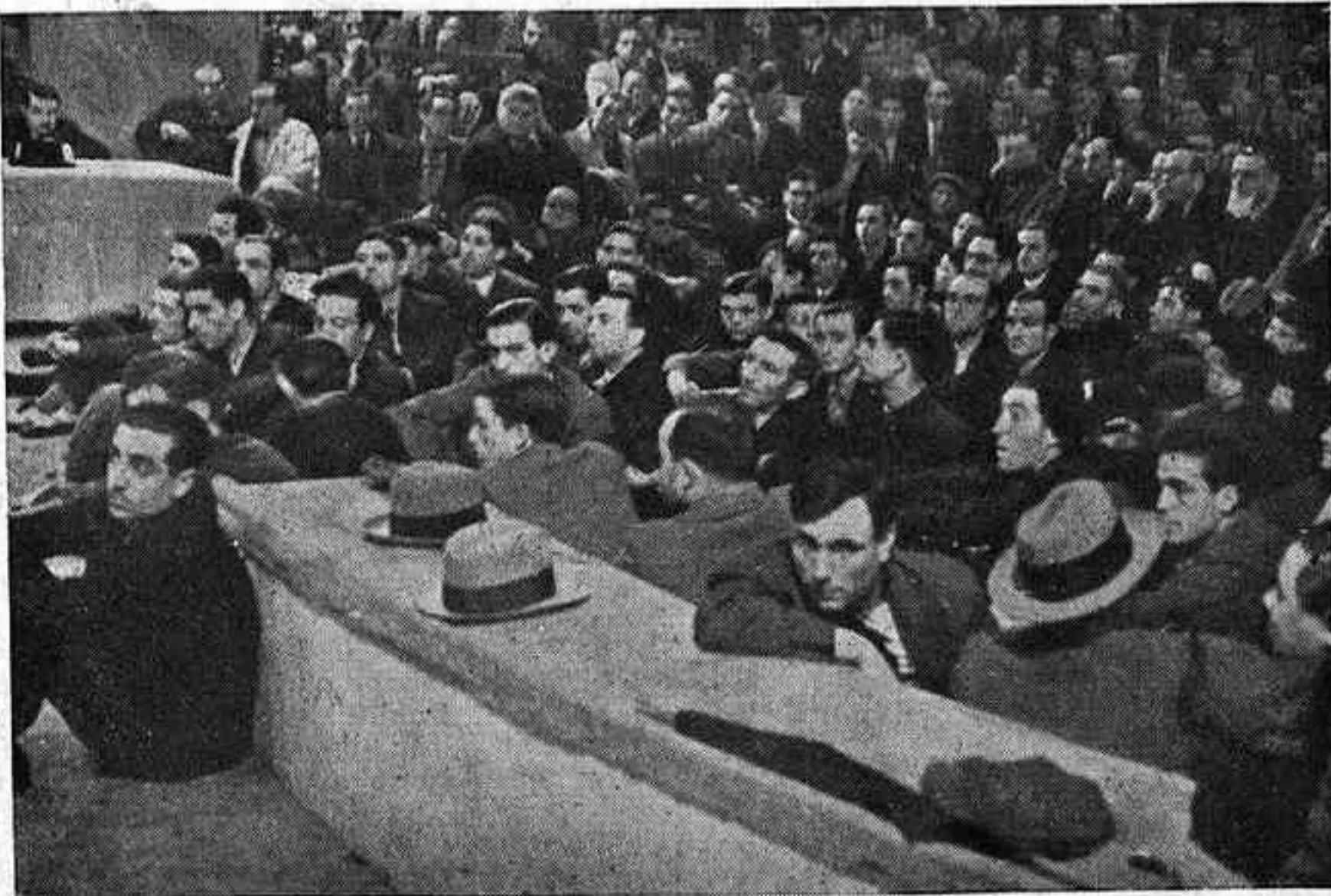
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

DIUMENGE PASSAT

Fulls d'un carnet electoral

El ciutadà mitjà, aquell que es creu al peu de la lletra tot el que porten els diaris...

se us responia amb una tímida delatora: —No se sap cap resultat, encara. No podem avançar cap impressió.



Miting a l'Olympia

nilla, un dia us confessa que està tip de fer eleccions. Si li pregunteu i li feu explicar quina és la visió que ell té d'una lluita electoral...

—Vol dir que la ciutat...?—interrompia el preguntant.

L'elecció de Tarragona feu estar amb l'ai! al cor dels iniciats, fins ben entrada la matinada.

—Si guanyem a Tarragona, amb En Rovira, vol dir que el nostre partit és imbatible.

Quan després arribava la notícia que l'Esquerra guanyava amb molta justesa, un bromista afegia:

—Ha anat de tan just, que només hem pogut treure En Rovira, i ha anat a l'aigua En Virgili!

Diumenge s'ensorrava definitivament a Barcelona l'imperi del Paralel. Mort, ja ho era fa anys, però l'imperi del Paralel encara ceejava, i aquests darrers dies arribà, fins i tot, a fer certa por.

El darrer súbdit d'aquest imperi, fou el «no catalán». Aclarim que es tracta d'un personatge completament fantàstic i que només existia en la imaginació de l'emperador i de la seva cort.

Però els radicals no es queden curts posats en el camí de l'optimisme. A primera hora de la tarda de diumenge feien córrer que tenien les majories. Al vespre, arribava la notícia que al «Centro Radical», de la Puerta del Sol, a Madrid, havien exhibit una gran pissarra anunciant la gran victòria del partit a Catalunya i l'esfondrament de l'Esquerra.

—Amb quin intent deuen haver-ho fet? —Qui sap els sablaços que deuen haver fet per Madrid, mentre hi havia la pissarra... —deien els maliciosos.

A darrera hora de la tarda, hom sabia ja que els radicals havien sofert una derrota total. I començaren a circular les notícies més divertides.

—Dien que al Club Republicano no hi ha «taquilla» de pagaments.

—Dien que al Ritz han dit a Lerroux que es busqués hotel.

—Que els diputats forasters han marxat sense pagar.

—Però, qui ho pagarà tot això? A les nou del vespre, el Club Republicano tenia tots els balcons tancats.

—Que els diputats forasters han marxat sense pagar.

—Però, qui ho pagarà tot això? A les nou del vespre, el Club Republicano tenia tots els balcons tancats.

—Que els diputats forasters han marxat sense pagar.

—Però, qui ho pagarà tot això? A les nou del vespre, el Club Republicano tenia tots els balcons tancats.

—Que els diputats forasters han marxat sense pagar.

—Però, qui ho pagarà tot això? A les nou del vespre, el Club Republicano tenia tots els balcons tancats.

—Que els diputats forasters han marxat sense pagar.

—Però, qui ho pagarà tot això? A les nou del vespre, el Club Republicano tenia tots els balcons tancats.

Mirant a fora

Enquesta model

La revista americana The Literary Digest, quan s'anaven a celebrar les eleccions presidencials que donaren la victòria a l'avui derrotat Hoover, organitzà una enquesta entre els seus lectors, a l'objecte d'establir un pronòstic.

El resultat de les eleccions ha estat favorable al candidat de referència amb 472 vots i 42 Estats.

Una màxima de Roosevelt

L'actual president dels Estats Units té aquesta màxima favorita, que ha escrit en diversos llocs, entre ells l'àlbum d'una star de cinema:

«Hi ha persones que no es lleven fins al cap d'una estona d'haver-se despertat; n'hi ha d'altres que no es desperten fins al cap d'una estona d'haver-se llevat. Ni les unes ni les altres no reixen en la vida.»

Futures catàstrofes

S'ha cregut que l'elecció de Roosevelt a la presidència significava l'abolició del règim sec, i a Europa, els americans, ho han celebrat com calia, als bars.

Un d'ells, actiu protestatari, deia: —La prohibició és atemptatòria a les nocions de llibertat i de dignitat humanes. Però és necessària en un país on no es sap beure.

I acabà, filosòficament: —Al capdavant, què se me'n dona? Sóc advocat d'una companyia d'assegurances...

L'asterisc

Abans que Galsworthy, tres altres escriptors de llengua anglesa han obtingut el Premi Nobel: Kipling (1908), Yeats (1923) i Shaw (1926).

Aquest darrer, sempre a punt de dir alguna cosa que pugui ésser recollida, digué, en ésser-li comunicada la notícia d'haver-se-li atorgat el premi:

—Els titulars del Nobel són com els hotels indicats amb un asterisc en les guies.

Pierre Benoit, acadèmic

Avui és rebut a l'Acadèmia Francesa el novel·lista Pierre Benoit, l'autor de L'Atlàntida, llibre que el revelà.

Anys després, feia una volta al món, de la qual deia que els tres homes que més impressió li havien fet eren Clemenceau, Mustafa Kemal i el mariscal Txang-Tso Lin.

Veié Clemenceau la vigília de sortir per al llarg viatge. El novel·lista estava tan emocionat, que barbotejava excuses per haver-se atrevit a demanar una entrevista.

—Prou compliments. Que no ho veieu que no hi ha embentes per veure'm?

Mustafa Kemal el rebé l'endemà de la victòria sobre els grecs i li ensenyà un present que acabava de rebre de Persia: el Corà que havia estat de Tamerlà.

A Xina, el comandant en cap de les tropes del Nord, mariscal Txang-Tso Lin, l'invità a sopar. El guerrer xinès arribà una mica tard i es féu excusar pel seu interpet: pel camí s'havia hagut d'aturar a fer afusellar algú.

—Com podíeu quedar completament oriental, amb un record del sopar, tramet un present al novel·lista. Benoit, que esperava algun objecte xinès, es quedà parat en obrir el paquet i trobar-hi deu metres de tela d'avió.

—Els proveïdors europeus la facturaven tan cara al mariscal, que aquest feia realment un present valuós... i una broma pesada.

Fa cosa de set anys, Benoit entrà en una llibreria i trobà l'amo aoinat perquè li havia desaparegut el segon fascicle d'una edició popular del Pickwick. Per calmar-lo, el novel·lista li adquirí el primer.

Aquesta lectura l'engrescà tant, que escriví a l'abbé Bremond una carta entusiasta. El maliciós historiador li respongué:

«Com, desgraciadament, arribes al llinard de la vellesa i no coneixies el Pickwick? Us vaig a senyalar un altre llibre que no manca d'interès: és el Quixot.»

Una broma

Algú deia, al seu temps, que En Rovira i Virgili, en la seva Història dels moviments nacionalistes, havia inventat nacionalitats que no existien, tan poc anomenades eren moltes d'elles; després, la postguerra les va fer conèixer prou.

El que sí que n'havia inventat una, fou un periodista francès, mort no fa gaire, que va trametre a nombrosos diputats una circular del Comitè de Defensa dels Poldeus: La circular començava així:

«Honorable senyor diputat: En ple segle XX de llum i de dret, més de cent mil poldeus, esclaus moderns, gemegen sota el jou d'algunes dotzenes de grans propietaris agrícoles.»

Aquesta mena de rabassaires de Poldèvia no demanaven diners, sinó simplement reforços morals per poder protestar prop de la tercera subcomissió de la comissió dels drets de les minories a la S. de les N.

La majoria de diputats expressaren llur adhesió als sofrits camperols en termes humanitaris i abrindats.

Després, com és de llei en aquesta mena de bromes, l'autor descobrí el joc, amb gran alegria dels cors de pedra que no s'havien commogut per la patètica crida.

ELECCIONS A L'ESTRANGER

Roosevelt i von Papen

Dos esdeveniments mundials especialment importants s'han desenrotllat fa pocs dies: les eleccions presidencials nordamericanes i les alemanyes per a la formació del nou Reichstag.

L'elecció de Franklin Roosevelt era generalment prevista, i per això no ha estat una sorpresa; però no es creia en la possibilitat d'un triomf tan grandios dels demòcrates, amb la consegüent desfeta d'aquells republicans que fins fa pocs anys —i després de caigut Wilson— eren tinguts

Com es veu, les paraules de Cleveland, que en aquell moment devia tenir greus preocupacions polítiques, no han estat confirmades pels fets.

D'altra banda, el petit Franklin només tenia una ambició en aquells temps i en ésser immediatament successiu, la de voler ésser mariner.

El nou president dels Estats Units coneix bé tota l'Europa per haver-la recorreguda en bicicleta. A aquest propòsit conta que a Alemanya fou detingut cinc vegades en un sol dia. Vetaquí un rècord que probablement no ha estat batut!

Casat als vint-i-tres anys, pare d'una noia a vint-i-cinc, fou elegit senador als vint-i-vuit. En 1912 lligà amistat amb Woodrow Wilson. Els dos homes treballaren junts, fins que Wilson volgué Roosevelt al govern com a subsecretari de Marina. Quan els Estats Units participaren a la guerra, la marina pogué ésser posada gràcies a ell en condicions d'intervenir.

En 1920 una greu epidèmia esclatà a Nova York, la paràlisi infantil, de la qual fou colpit també Roosevelt. Veié la mort molt de prop, i tot-hom temé que no podria mai més pendre part en la vida pública. Però deu ésser d'una fibra molt resistent, perquè només un mes després fou vist prenent bona part en la campanya electoral a favor d'Al Smith. En 1928 és elegit governador de Nova York i en 1930 és reelegit, batent el seu adversari per més de 700 vots. En 1932 arriba a aquella Casa Blanca que Cleveland havia afectuosament volgut que sempre li romangués tancada.

El que es pot afirmar és que Roosevelt serà un president que cercarà més de realitzar que no pas de teoritzar.



Franklin Roosevelt

com e's veritables dominadors de la política de la Confederació estrellada.

El gran canvi verificat en l'opinió pública d'Ultramar és deguda a diversos coeficients, però essencialment a l'errònia i vacillant política de Hoover i a l'esperança que amb el canvi d'homos al poder pugui ésser superada de pressa i fàcilment la crisi que afecta el país dels dòlars.

No sabem, en veritat, si Roosevelt podrà satisfer aquestes esperances, perquè hi ha situacions la solució de les quals és per damunt de les forces d'un home o d'un partit, especialment en els temps actuals, en què els interessos dels Estats són sòlidament religats. Sigui com sigui, la política del cap dels demòcrates no podrà deixar de llevar fruits benèfics per als seus conciutadans, i fins per als altres i tot. Cal no oblidar, en efecte, que el nebot del gran president que amb la seva intervenció obtingué la fi del conflicte russo-japonès, és un europeïtzant, per al qual la famosa teoria de Monroe, «l'Amèrica per als americans», és una fórmula passada de moda.

Per aquesta raó l'elecció que tingué lloc el 8 del corrent ha estat seguida amb especial interès per la premsa europea, gairebé en totalitat favorable a la candidatura del «somrient Teddy».

Seria pretensions i arriscat de voler examinar ara quina podrà ésser l'obra que desenrotllarà el nou president en la política interior i en l'exterior. Ens limitarem a senyalar que Roosevelt s'ha demostrat propens a arribar —amb certes especials condicions de caràcter comercial— a un acord amb Europa en la famosa qüestió dels deutes de guerra, i que a més a més és el fautor de la participació a La Haia.

Quan es pensa que ja fa prop de deu anys que es discuteix sobre aquesta participació sense cap resultat, encara que facilitada fins al punt d'exonerar el govern de Washington de l'obligació d'inscriure's a la Societat de les Nacions, de la qual el Tribunal de La Haia és emanació directa, l'adhesió de Roosevelt pren una notable importància, perquè pot significar l'inici d'una col·laboració més estreta i benèfica entre Europa i els Estats Units.

Però, després, fins volent prescindir de la personalitat de Roosevelt, el fet més confortablement significatiu de les eleccions americanes és la magnífica victòria de la democràcia.

En la postguerra s'han vist florir les males plantes dictatorials i que dissortadament les temptatives de renegar els principis establerts amb la Revolució del 1789 prenen proporcions alarmants per a la civilització. Per això el triomf de la democràcia en un dels més grans països del món no pot deixar d'ésser salutós amb vii plaer per tothom que hagi exaltat la concepció de la civilització conquistada pels homes a través de segles de lluita.

Franklin Roosevelt és un home que ha sabut merèixer-se l'estimació general per dots intrínseques que no són gaire comunes, com una força de voluntat fèrria i un cor generós. Els americans li reconeixen també una honradesa escrupolosa i una aversió contra les intrigues i les corrupcions. Entre les tantes coses que d'ell es diuen, remarquem que quan tenia cinc anys el seu pare, amic aleshores del president Cleveland, el conduí a la Casa Blanca, on el president li posà les mans a l'espatlla i li digué amorosament:

—Et predic alguna cosa que et semblarà estrany, i que cap altra persona no et podrà dir. Espero que no seràs mai president dels Estats Units.

Si el que ha ocorregut el 8 del corrent als Estats Units és motiu d'alegria per a la democràcia i per a la pau, el que ocorre a Alemanya és més que mai trist per a la situació interior d'Alemanya mateix i de la pau europea.

Les eleccions desenrotllades el 6 del corrent han desvetllat un interès molt mediocre perquè els resultats eren poc més o menys previstos. El que en canvi preocupava era l'actitud del vell mariscal Hindenburg i la del seu home de confiança, el canceller von Papen, després de la recomposició del Reichstag.

Contràriament al que molts creien, Hindenburg no ha pogut deixar de tenir en compte la voluntat popular, i no ha reformat la seva confiança en von Papen, que ha hagut de presentar la dimissió de canceller junt amb la de tot el gabinet.

Actualment a Alemanya tenen lloc les negociacions per a la formació d'un nou govern que pugui comptar amb una base parlamentària, única solució lògica en un país civil.

Desgraciadament, aquesta solució no pot portar al poder sinó els exponents del social-nacionalisme, amb Hitler o sense —reconillats amb Hindenburg en aquesta circumstància—, cosa que vol dir l'inici d'una política més perillosa que mai per a la pau, ja que es basaria en la revisió dels tractats, tant pel que fa a la paritat del dret d'armaments, com pel referent a la rectificació de la frontera oriental. És clar que la responsabilitat del poder atenua certs entusiasmes i fa posar molta aigua al propi vi; però no per això cal considerar menys com un motiu de preocupació un ministeri on participin hitlerians. No deixa de tenir la seva importància el fet que Hitler hagi enviat en aeroplà, a complir una missió senyada prop de Mussolini, el comandant Goebel, la importància del qual és acusada pel fet que, al retorn de l'emissari, Hitler hagi reunit tot l'Estat major del partit i els caps dels legionaris.

La política alemanya és sempre plena d'incògnites, i mentre els diaris prussians publiquen notícies tendencioses i falses sobre l'estat dels armaments francesos, espera la seva hora, la de pujar al tron que el seu pare deixà en precipitada fuga cap a l'hospitalària Holanda, el Kronprinz, aquell Kronprinz que en el seu recent llibre, Deutschland in Wassen, ha escrit: «Vivim en un temps en què s'accentua una febre cultural, que de bona gana es glorieja de cosmopolitisme i es complau en entusiasmes somnis d'una possible pau eterna. Aquesta concepció de la vida no és alemanya, i no ens convé. No és pels alemanys la pau dels utopistes!» —I a Ginebra es parla de desarmament...

TIGGIS



NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11 Tel. 11655

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correns: Apartat 190 Teleg. "Carburas"

BARCELONA Mallorca, 232

Telèfon 78018

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcobion (Corunya); OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; FERRO MANGANES I FERRO SILICI; SOCARRIMAT I SECAT DE FLS I PECES seda, cotó i altres teixits; CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Creacions de Perfumeria selecta per a homes Gentleman LABORATORIS - APARTAT 239

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Quatre estrenes

L'espectacle que Rafael Solé ha presentat al Coliseum no deixa d'ésser curiós dintre la seva senzillesa. Aquest guitarrista toca a *duo* amb si mateix, és a dir, que mentre ell personalment a l'escenari executa una de les parts de la composició, a la pantalla, mitjançant una cinta sonora prèviament establerta, la seva ombra lluminosa s'encarrega de la part complementària. Abans, ell amb ell conversant, i com que porta la cosa molt assajada, resulta xocant de debò. L'espectacle dura només una curta estona,

sistent, però que és muntat amb tanta de destresa que l'espectador es troba tot seguit subjugat per aquella continuïtat d'imatges que rodan amb un moviment deliciós.

Es això, el ritme, la gràcia en el moviment, el sentit global de la composició, el que manca a *El congrés es diverteix* perquè aquest film fos el que en tot moment sembla voler ésser, un film mestre en el gènere de la comèdia musical. Perquè aquí sí que hi ha belles fotos, situacions plenes de malícia i un final sobretot de certa enver-



«El més audaç»

i si n'hem parlat, és perquè la idea ens ha semblat enginyosa i susceptible d'una més ampla aplicació.

I ja que parlem de desdoblaments, diem com és divertida l'aventura que viu Fredric March en el film *El més audaç*. Resulta que aquest film de Lothar Mendes és extret d'una novel·la de Peter B. Kyne, i s'ha de convenir tot seguit que el motiu és bo de debò per al cinema, per tal com la seva major gràcia s'escau justament a poder veure amb els ulls de la cara les coses sorprenents que s'hi esdevenen.

Es tracta de dos bessons que s'assemblen tant en el físic, que a la mort de l'un l'altre pot substituir-lo, sense que pel moment ni els familiars de difunt sospitin cap farsa. Naturament, com que l'audaç heroi d'aquesta faccenda poca cosa sap dels assumptes del germà difunt, el bo del cas és que totes les situacions que es creen a l'entorn seu són per ell altres tants incògnites que cal afrontar i desxifrar amb el màxim aplom i simulació. Així, per exemple, per començar, quan Kay Francis, secretària del difunt, entra al despatx amb l'aire d'una habitual, les angúnies de Fredric March són d'aquelles que no s'explicuen. Fredric March, Kay Francis i Stuart Erwin en el saborós paper d'amic del primer, fan a la perfecció aquesta comèdia d'embolics i el film, que no cau mai en els efectes mecànics, provoca constants rialles en el públic. Lothar Mendes porta l'obra amb *esprit* i amb un ritme absolutament precís.

Es un altre exemple del cas, tan freqüent en la producció americana, d'un film que comporta una anècdota no massa con-

gadada. Es un film treballat a fons, però la marxa del qual coneix interrupcions freqüents, escenes que s'allargassen, manques de continuïtat. El film potser venia precedit d'un reclam excessiu. Heus ací que aquesta circumstància posa el públic en un pla d'exigència i d'aquí que la presentació del film en pateixi. Erik Charrell és el director d'aquesta opereta que ens transporta al temps del congrés de Viena i és un xic desconcertant l'anacronisme que significa el fet que en aquella època, al teatre d'òpera de la capital austríaca, ja el cos de ball dansés les danses del *Príncep Igor* de Borodin!

També és digne de citar-se el film de J. M. Sthal, *La usurpadora*. En altres films anteriors aquest director s'ha acreditat d'excel·lent psicòleg i de tenir un domini gens corrent de la tècnica dramàtica. Es veritat que els seus tipus són de vegades un xic desconcertants i algunes de les situacions que planteja, no del tot persuasives. Això fa que els seus films — recordeu-vos de *Lavor* — no siguin totalment satisfactoris.

En *La usurpadora* retrobem les característiques d'estil i de psicologia de l'autor. Es un cas d'adulteri fortament exposat. Un home entre dues dones tot al llarg de la seva vida. El film, hàbilment — aquest ens sembla el seu major mèrit — ens fa sensible l'escolament dels anys que no canvien gens la situació angüosa d'aquest marit que vol ésser lleial i que no obstant es troba lligat amb tota la força dels sentiments i de l'ànima a una altra dona, la qual hauria estat la seva esposa de no haver-se produït un d'aquells incidents fortuits tan freqüents en la vida i que dins una aparent insignificància decideixen els nostres destins.

John Boles no ens ha semblat l'actor capaç per a un rol tan excepcional. El final, excessivament tràgic. La fotografia i la posta en escena, discretes només. Per la resta, *La usurpadora* és un film remarkable.

Per fi, encara hi sou a temps, aneu a veure *Grock*. És una cosa tan important que no necessita recomanacions, però si això hagués d'acabar de convèncer-vos, us direm que el film que projecten abans és una divertidíssima comèdia anglesa dirigida per Georges Fitzmaurice, que amb el títol *Que pagui el diable!* interpreta d'una fajsó impecable Ronald Colman. Es una cinta repleta de moviment, en la qual Fitzmaurice ens ha convençut de debò. Es tracta d'un film sense cap altra pretensió que la de procurar-nos un bon esplaï, i en aquest sentit és força reeixida. J. PALAU

PANORAMA

Georges Charensol al Conferència Club

Dimecres de la setmana passada, Georges Charensol, ja conegut dels nostres lectors havent col·laborat en aquestes pàgines, donà la seva conferència sobre *Le cinéma dans le monde*. Es endebades intentar de resumir la densa dissertació, trencada per la projecció d'alguns fragments de films característics. El conferenciant oferí als seus oients una mena de versió parlada del seu *Panorama du Cinéma*, addicionant-hi noms i títols de darrera hora. La tasca de Charensol presentava dificultats enormes, perquè, com encabar tanta profusió de material en una conferència de duració limitada? I, com classificar i agrupar un material tan divers i copios? El conferenciant hi reeixí admirablement.

La protecció contra els films policíacs

Insistim en la nostra campanya de protecció de la infància que assisteix als salons de cinema oberts al públic sense cap mesura que controli la seva presència, sense cap organització oficial que dificulti certs espectacles als ulls dels infants. Segons les darreres estadístiques, hi ha vint-i-tres milions de nois i noies menors de vint-i-un anys, que freqüentment setmanalment les sales cinematogràfiques. Sobre aquest total es calcula la xifra de sis milions d'assistents menors de set anys.

Inspirant-se en aquestes xifres, la Universitat d'Ohio protesta durament contra els films d'aventures, pel·lícules policíacs que poden deformar el present dels adolescents.

Nou film de Leontine Sagan

Leontine Sagan, la famosa directora de *Noies d'uniforme*, acaba de presentar a Londres el seu segon film. L'encert resonant de la seva primera producció va voltar aquesta estrena d'una expectació vivíssima. Pot dir-se ja des d'ara que aquesta expectació no ha estat pas decebuda, ja que la nova producció ofereix un gran interès.

Es titula *Men of to-morrow* (*Homes de demà*) i està bastida damunt la novel·la d'Anthony Gibbs, *Young Apollo*, que explica la vida dels estudiants d'Oxford.

Sembla que el film rasi la zona tèrbola, per tal com, per donar-li un sentit conservador, presenta a les darreres escenes unes protestes d'estudiants contra el nus de l'acció.



Mr. M. y bibi
ELECCIONES FILMOFONO

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57
Telèfon 79681
Sessió continua de 3 a 8 i mitja i de 10 a 12 nit

NOTICIARI FOX
Reportatge Cineac
A la Grècia antiga
(Documental)
Estrena de la Catifa Màgica Fox
L'armada blanca polar
Equip sonor R. G. A. Photophone

GRAN NOVEL·LA EN COBBATES INARRUGABLES
FILO
BARCELONA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fantàsia
La pel·lícula dels 4 milions marcs or
per
Lilian Harvey
Henry Garat

UN FILM DE LUBITSCH

“Remordiment”

Un film d'Ernst Lubitsch, amb Nancy Carroll de protagonista. La reunió d'aquests noms faria pensar a qualsevol que es tracta d'una obra frívola, apta més que cap altra a fer passar una bona estona, amb la mestria a què té acostumat el públic el famós postor en escena de tot d'operetes que han assolit èxit darrera exit.

Però sembla com si Lubitsch hagués volgut demostrar la seva virtuositat en l'ofici, el seu domini del *métier*, i s'hagués proposat de guanyar la juguesca de realitzar la

velles amistats que trenquen amb Barrymore per consentir que la seva ex-futura jove festegi amb un home d'un poble amb el qual fa poc s'ha signat una pau vergonyosa en sentir dels alemanys.

Però sorgeix l'inevitable: sense voler, Holmes, es descobreix davant Nancy Carroll, en llegir-li aquesta la darrera carta del seu promès mort, aquella que ell no pogué signar amb les seves úniques forces. Però també tot s'arregla; la noia supera la seva indignació davant el cop que per als vells suposaria assabentar-se de les causes de la ruptura, i, al contrari, els anuncia el prometatge. I tot, doncs, acaba com ha d'acabar.

Tal és el canemàs del film *Remordiment*, basat en l'obra que Maurice Rostand escriví per al teatre amb el títol de *L'homme que j'ai tué*. Hom veu com és ben lluny de la darrera manera de Lubitsch, la que li ha donat més celebritat. En lloc d'un decorat fastuós, un medi burges; en lloc d'una alegre opereta, un drama punyent; en lloc d'uns amors frívols i un sí és no és pecaminosos, un amor pur i heroic. De com se n'ha sortit Lubitsch, tothom ho podrà jutjar aviat. Gran director, ha muntat l'obra amb una ciència acabada, d'una matemàtica precisió; no és oblidat cap detall, tot marxa amb la perfecció d'un aparell de rellogeria. Els tres intèrprets principals — que ja hem anomenat — aconsegueixen d'infondre una vida autèntica als respectius papers, sense caure mai en el melodrama.

No cal cercar en aquest film audàcies tècniques, ni, en aquest ordre, res de nou. Però la traça i l'execució perfecta no fallen ni un sol moment. Al cap i a la fi, no és cap obligació innovar si hom troba que els mitjans que té a la mà ja li basten per expressar-se.

Es *Remordiment*, en una paraula, un dels millors films que es puguin veure en el que va de temporada. Té sobretot el mèrit de conservar tot hora un valor dramàtic i humà que serà fàcilment comprès per tothom, sense caure mai en els grans perills que comporta un argument com el que hem resumit. Sembla també que hom vol donar a aquest film la categoria d'un alegat contra la guerra, però sense acudir a l'horror de les escenes de trinxera i d'hospital, sinó purament en un pla sentimental que també fa la seva impressió.

A. M.

Mr. M. y bibi

ELECCIONES FILMOFONO

AVIAT:

**TWELVETREES
BICKFORD
ARMSTRONG**

tres estels de la pantalla en



La pel·lícula de les màximes emocions

Superproducció sonora P. D. C.
Exclusives Cinnamon Films

Les millors
**REVISTES
DE CINEMA**

les trobareu a la

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3



Fantàsia

La pel·lícula dels
4 milions marcs or

per
Lilian Harvey
Henry Garat

La obra maestra de LUBITSCH
REMORDIMIENTO
un film de Paz
Un grito desgarrador contra la locura homicida de los pueblos imperialistas

DEU MILIONS DE MORTS
MIL MILIONS D'INÚTILS

Això és el que ve a recordar-nos.

que avui s'estrena al

COLISEUM
ES UN FILM PARAMOUNT que us recomanem
Un film de guerra sense guerra molt més emotiu, humà i realista que totes les batalles juntes

EL TEATRE

EL CLOWN GROCK

Una màquina de fer riure

El número de Grock és tan precís com el mecanisme d'un rellotge. La seva composició és tan proporcionada com la d'un film. Contrastos i inesperat, repòs i moviment, lentitud i velocitat, tots, absolutament tots els efectes del seu número han estat ritmats amb el mateix rigor que cal per a muntar una pel·lícula. Tenen el mateix lligat perfecte d'una successió ordenada d'imatges cinematogràfiques. L'atzar no intervé en el descabellament del número de Grock. Tot és calculat. Tot es produeix segons les exigències d'un minucios pla preconcebut. El número tradicional de Grock, a còpia de repetir-lo, de polir-lo, d'eliminar-ne el superflu, de perfeccionar-lo i purificar-lo, ha arribat a ésser un veritable instrument de precisió, una perfecta màquina de fer riure.

I no obstant... Malgrat aquesta bastida tan premeditada, quina sensació constant de frescor, d'espontaneïtat, de primer raig, de llibertat, d'inspiració i de perpètua invenció! L'amancerament no fa en cap moment acte de presència. Només un artista genial sap recitar, fent veure que improvisa, la lliçó lentament apresat. Els films de Charlot, les escenes dels quals han estat repetides cent vegades durant dotze mesos de tasca laboriosa, tenen la mateixa frescor del número de Grock.

Aquest dura més d'una hora, durant la qual Grock expressa múltiples aspectes de la humanitat, tota la gamma dels sentiments. Durant una hora, Grock tradueix suauament, sense transició visible, la beatitud inefable, el candor, la malícia, la dolçor, la bonhomia, la ironia, la ingenuïtat... Durant una hora, Grock és insinuant, categòric, tímid, presumit, derrotat, cordial, suplicant, exigent, dissortat, poruc, valent, alegre, trist... Tots aquests sentiments, malgrat la naturalitat perfecta amb què ixen a la superfície, són expressats amb mitjans purament mecànics, curiosament estudiats. Cada sentiment a traduir té el gest adequat. Gest que, lentament analitzat en la realitat per l'observador finíssim que és Grock, i alliberat d'accidents, esdevé quintaessència, veritable arquetipus. Aquell gest impagable de contrarietat, per exemple: la càma torçada, el puny clos. Gest de contrarietat que és resum i compendi de tots els gestos de contrarietat que existeixen. Gest repetit sempre de manera idèntica. Modificat d'un mil·límetre, ja perdria la seva puresa i el seu expressivisme precís.

El repertori de gestos de Grock és vastíssim. El seu rostre, d'una ductilitat formidable, servida per un savi maquillatge, les seves mans, els seus peus, el cos sencer, són mitjans expressius d'una eficàcia extraordinària, que fan de Grock un mímic excepcional. El seu número agafa sovint l'aire d'una pantomima brillant. Grock juga també amb èxit la dicció. La seva veu, extraordinàriament flexible, les seves variades inflexions — irrisibles, la imitació del contrabaix —, les seves entonacions impagables — inoblidable, aquell *Por qué?* inefable —, són armes expressives poderoses. Grock es complau a repetir els efectes.

Ja és sabut que una frase o un gest còmic, dita o executat una vegada, no fan riure. Repetits, provoquen fàcilment la hilaritat. I el *No diga...*, equivalent del seu *Sans blague...* francès, és prodigat amb insistència. Així com l'esmentat gest de contrarietat. La repetició dels efectes, segons Bergson, és la matemàtica del riure.

Cal subratllar també les formidables rèpliques de Grock, inesperades sempre, que Marcel Achard ha qualificat de shakespearianes. Quan Géo Lolé li comunica que és



anglès i ell contesta amb un *Por qué?*... entenedor, quan el seu *partenaire* li demana la seva nacionalitat i ell respon amb un *Católico...* emocionat, l'imprevist d'aquestes rèpliques les dota d'una comicitat francament irresistible.

Grock voreja constantment la infància, la ingenuïtat dels primers anys. Com ha dit Louis Léon-Martin, Grock és poeta perquè ha, depassat l'estadi de la raó o que sembla no haver-hi encara arribat. Quan, en comptes d'acostar la cadira al piano, vol apropar aquest a aquella, Grock exhibeix aquella lògica especial dels clowns, lògica lògica parenta de la dels infants o dels boigs.

Per a acabar, hem de senyalar la finor i la discreció de l'art de Grock, fet de matisos i de subtils infinitesimals, de mesura i de tacte. Grock no força mai el seu joc, no accentua mai els efectes. «Es a Anglaterra on es veu que existeix una aristocràcia del riure i vull preservar-me de la vulgaritat que arrenca la rialla fàcil», deia Grock a Maurice Verne. Grock aconsegueix plenament el que es proposa. Al Tívoli, hem aplaudit un autèntic aristòcrata de la pallassada.

SEBASTIÀ GASCH

Demà a la tarda Grock dedicarà la seva actuació als infants de les escoles municipals, i a la nit, en atenció a la colònia estrangera, farà el seu número en francès.

LLANTERNA

DELFINA GARAYOA I EL SEU VIOL. LI MAGIC. — Menuda i vibràtil com és, Delfina Garayoa s'estremeix també sota l'arquetipus com si fos la corda del seu violí. Aleshores és com un nervi encès en una tensió de miracle. Un foc interior crepita dintre d'ella i li dona aquesta força que fa «arrencar» la música, com si nasqués d'un abisme profund. Algun déu, com pensaria Plató, és dintre d'ella per a fer possible l'esforç; o com en els *Nibelungs*, per a donar força al seu braç. Així Delfina Garayoa, estremida, encesa, nerviosa, musical.

GROCK I EL SEU VIOLÍ MINUSCUL. — Grock arriba amb la seva maleta immensa, de la qual extreu aquell petit, petit violí. Si pensant a la manera d'Edgar Poe, un violí pot suggerir la idea d'un fèretre d'infant, aquest violí minúscul de Grock no podia ésser altra cosa que un fèretre de nina, i per tant sense complicacions tristes. El violí de Grock s'escapa per la seva petita d'èsser un violí romàntic, i per això el pot fer grinyolar com un gat sense que ens causi aquella tristesa que ens fan alguns pallassos irreverents que fan coses amb el violí que tenen tot l'aire d'un sacrilegi.

EMILI GRAU SALA I EL SEU VIOLÍ D'INGRES. — Ara Emili Grau Sala s'ha posat a fer unes escultures totes encarracades, que tenen la rigidesa de les figures egíptiques o dels ícons del gòtic primitiu.

ADDICIO SOBRE L'HONOR. — No és possible creure que la crisi de l'honor, com podria dependre's de la meua nota de fa vuit dies, sigui una cosa que afecti solemnt el cinema, sinó que, ben normalment, és possible remarcar-ho en tot d'obres modernes. Justament, ara, Manuel Azana ha publicat un assaig sobre el teatre de Galdós, on explica la fallida d'aquest concepte en un personatge galdosista de *Realidad*. Altrament la farsa del marit enganyat pren ara plecs dramàtics superposats a la broma tradicional, com és ara en *Le Cocu magnifique* de Crommelynk.

D.-P.

Les estrenes

F. de CROISSET, Una dona i dues vides (Teatre Romea)

Hi ha, certament, moltes altres obres en la comediografia estrangera la incorporació de les quals a la nostra escena ens seria força més útil i profitosa que *Una dona i dues vides* que la setmana passada ens ha dat la companyia Vila-Davi.

La producció teatral de François de Croisset no s'ha distingit pas massa mai per la profunditat anímica dels seus personatges ni per la intensitat dramàtica de les seves creacions. Ha estat acompanyada sempre, però, d'aquella fluïdesa i aquella naturalitat en el descabellament de l'acció i les seves incidències que fan la principal qualitat — l'única, moltes vegades — d'aquest teatre francès mitjà del qual l'autor d'*Il était une fois* — que és el títol original d'*Una dona i dues vides* — és un de tants conreadors.

De totes maneres, no és pas aquesta producció, dins la seva general, de les que poden fer quedar millor François de Croisset. Les seves virtuts de comediògraf traçat, lleuger i polít, altres vegades han estat posades al servei d'assumptes que, sense ésser res de l'altre món, eren força més mereixedores de llur esmerç.

La comèdia de boulevard, entretinguda i banal — exponent exacte de la mesocràcia que fa el seu públic —, a la qual Croisset dedicà a diverses represes la seva atenció, és caracteritzada per la seva superficialitat. Però, sense grans problemes, sense grans aspiracions, tota ella de pur entreteniment per a l'espectador vulgar a què va dedicada, és sempre preferible a aquesta rondalla melodramàtica, que ja l'autor ens presenta amb el títol d'*Il était une fois*.

En tota l'obra, salvades aquelles qualitats que ja hem assenyalat, dubtem que ni el més ben intencionat pugui trobar res d'aprofitable ni dins la convenció teatral sobre la qual és costum de suposar que tots estem ja d'acord.

Hem dit que *Una dona i dues vides* és una rondalla i, efectivament, tot hi passa, tot rutlla, tot es complica i tot s'arranja exactament igual que en una rondalla, o sigui dins la inversemblança més gran en allò que fa referència als caràcters dels personatges i en un pla d'impossibilitat material quant a les circumstàncies i el seu procés. I el que és pitjor de tot és que, com a rondalla, és dolenta també en la seva moral i en el seu exemple, que són les qualitats que en una rondalla s'han de trobar.

Si és inversemblant, per exemple, el canvi d'ànima d'Helena per obra de la seva conversió de lleïta a formosa, que veiem com va de l'abjectió, la perversitat i l'odi, a la puresa, la tendresa i l'amor, encara que no de la manera absoluta que se'n vol fer creure, puix la veiem com es dedica a emmetzinar l'assassí del qual era còmplice, és totalment impossible la transformació facial a què la sotmet el piadós doctor, i menys en el termini de tres mesos. Hem de passar per alt moltes altres coses que allargarien excessivament aquest comentari.

En el que fa a la moral, aquesta rondalla per adults és ben detestable. No creiem que hàgim d'insistir sobre la monstruositat que significa voler presentar la bellesa física com a font de bondats i la lleïtor com a déu de perversitats, siguin les que siguin les circumstàncies que hom hi faci mitjançar. Com a comèdia, veiem que *Una dona i dues vides* és recusable per la seva manca de veritat, de realitat, en tots sentits. Com a rondalla ho és també, per la seva immoralitat. Què en queda, doncs?

En queda — essent el desdoblament de la personalitat del protagonista l'únic objecte damunt el qual ha bastit l'autor tota la seva obra — una avinentesa excel·lent perquè una actriu de les grans dots de Maria Vila ens doni una bellíssima creació en el seu doble paper, un diàleg viu i correcte, i en queden unes quantes situacions ben matissades.

Maria Vila realitza el seu comès amb compenetració absoluta. Sap fer-se repulsiu i horrible, primer, i, després, amable i encisadora, jugant amb seguretat tots els canvis a què s'ha de sotmetre. La resta de la companyia, ben encaixada dintre del conjunt. Pius Daví, sobri i auster; Gimbernart, senyor i distingit; Giménez Sales, Ventajols, Banyeras i tots els altres identificats amb llurs papers. La nena Ferrándiz, gràcia i simpàtica en el seu paper de nen.

La traducció de Melcior Font és neta i flexible. Ha acomplert la seva tasca amb plena comprensió de l'esperit del que tradueix. Potser hauria estat millor que hagués deixat el títol original: *Una vegada hi havia*, o alguna cosa per l'estil, que reflectís més exactament el caràcter de l'obra.

JOAN CORTES

ABRICS CONFECCIONATS COM ELS DE MIDA

F. Vehils Vidal

7, Plaça Universitat, 7

Tall immillorable

Confecció superior

Classes extremes

DES DE 75 Ptes. - 90 Ptes.

125 Ptes. i 150 Ptes.

PLOMES 16 Ptes. - 20 Ptes.

25 Ptes. i 30 Ptes.

DEL TEATRE POPULAR CATALA

Balls populars

El teatre que neix en l'àmbit eclesiàstic passa un període popular que pot considerar-se com una segona fita en el seu successiu desenvolupament, època durant la qual es representen, generalment a l'aire lliure, escenificacions de fets bíblics i farses populars, que són tractades amb una ingènua estimació, que les fa persistir al llarg del temps. A Catalunya aquestes representacions perduren de molts anys, encara que

l'afició. Els passos de dansa que han quedat conservant com a propi el nom del ball o de la representació, en la representació no eren res més que indicacions d'un pas de dansa indefinit, que el costum ha fet perdurar en una determinada forma. Les representacions de pur diàleg han desaparegut completament.

Per fer-se càrrec de la magnitud de les representacions populars que han tingut gran voga al Penedès, n'esbossaré un catàleg-classificació. Hi havia: drames sacres i



actualment han decaïgut extraordinàriament, però fins fa poc encara es representaven. Es conservaven purament per un amor a la tradició, amb tot i ésser coses evidentment anacròniques.

Representacions populars, que no tenen pas en si cap interès extraordinari literàriament considerats, ni eren cap perfecció escènica, sinó, com diu molt bé Manuel Milà i Fontanals en els seus *Orígenes del Teatre Català*, «son sumament vulgars en la seva lletra, de manera que el seu interès literari no està precisament en allò que es posa en boca dels seus personatges, sinó en el fet mateix de la seva existència i en els elements genuïnament populars que conserven». Perquè realment pel fet mateix de la seva conservació podem pressuposar que eren sincera manifestació dels assumptes que més colpian la imaginació popular. Giuseppe Pitre, en el seu estudi *Delle Sacre rappresentazioni popolari in Sicilia*, diu que aquests assumptes «eren presos de la Bíblia o de la llegenda dels Sants, en els quals la fantasia de l'autor podia no deixar d'aguditzar, de modificar al seu gust».

Aportem un testimoni valuós sobre aquest teatre popular català, el de Jean Amade, en el seu llibre *Renaissance Littéraire en Catalogne au XIX^e siècle*. Diu: «Aquests drames sacres, restes, còpies o desenvolupament de drames litúrgics, són compostos en català i representats generalment als pobles per actors voluntaris sortits del mateix poble.» La majoria d'aquestes representacions populars són escrites en català, i d'algunes de les escrites en castellà pot suposar-se, amb bastantes garanties d'incertesa, que són traduïdes del català — Amade també ho creu així — i de les quals ens queda únicament la resta en castellà, encara que la composició d'algunes d'elles és feta indubtablement durant l'època de major influència castellana a Catalunya.

La fibra d'aquestes representacions estava en l'esperit dels actors que posaven tot l'ànima a fi de reeixir-hi, i en aquest aspecte és on hem de valorar fins a quin punt s'assimilava el poble aquest gènere, el desenvolupament del qual dona lloc al teatre. Diu Pitre en la seva obra ja esmentada: «son explicació d'una naturalesa que hi ha necessitat de veure per creure i d'exaltar-se creient-la; són indicis d'un temps que seria estult jutjar amb la passió d'avui». I realment, sense assimilar-se l'estat d'ànim popular dels actors i fins dels espectadors, és impossible fer-se un judici cabal d'aquestes representacions, les quals per llur anacronisme i llur ingenuïtat provoquen com a única reacció la hilaritat del que les contempla.

Tampoc és possible per altra banda, com diu Milà, per mitjà «d'un anàlisi donar una idea de l'efecte que poden produir, si no es té en compte la seva animació i el seu moviment, la bona fe i l'afició amb què declamen, dansen o salten els que ho representen». Són gent del poble que interpreten amb tota la gràcia d'un excés d'atenció, quan aquesta ve d'un incult.

Anem a veure com es desenvolupen aquests jocs en una comarca catalana. La Comarca del Penedès és riquíssima en representacions populars, les quals han tingut el seu esplet des del darrer terç del segle XVIII fins al darrer terç del segle XIX. Avui han passat ja completament i se'n guarda encara la part vistosa i de moviment que portava aparellada la representació, quedant tot el restant absolutament oblidat. La festa major de Vilafranca, que és un recull de les tradicions que resten, en serva encara alguna cosa i fa poc temps algun intel·ligent estudiós comarcalista ha intentat reviscolar detalls de les antigues representacions.

Les representacions, generalment dialogades i escenificades, portaven sovint un pas de dansa o bé figures coreogràfiques, les quals han resistit més a l'enflaqueïment de

representacions de tradicions religioses; representacions de tradicions profanes.

Els drames sacres es representaven dintre el clos de les esglésies, generalment en llaor d'algun sant, i són l'enllaç entre les representacions origen del teatre i aquesta segona etapa de les representacions populars.

Les representacions de tradicions religioses són les més abundants: Sant Julià, Santa Margarida, Sant Joan, Sant Llorenç, Sant Magí, Santa Orsussina, Sant Martí, de la *Vídua Judit de la Moixiganga de Diables*, del Fill Pròdig.

Les representacions de tradicions profanes: de Don Joan de Serrallonga, de les Criades, dels Mal Casats, de les Galeres, Dansa dramàtica de Marcos Vicente o sigui el *Renegado Valenciano*, de Juan Portela, dels Moros i Cristians, de la Rosaura i Sebastián del Castillo, de Gitanes, dels Cercolets i Pla.

Totes aquestes representacions s'anomenen genèricament balls.

PERE GRASSES.

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

Mr. M.me. y bibi

SELECCIONES FILMOFONO



UN ABRIC

confeccionat de qualitat excel·lent a preu econòmic?

SEMPRE

Sastreria Modelo

RAMBLA CANALETES, 11

AVUI I TOTS ELS DIES AL

CAPITOL

JAMES DUNN

en

CHICA BIEN

con

SPENCER TRACY

PEGGY

SHANNON

EN ESPAÑOL

PRODUCCIÓN FOX

DE LA NOVA POLONIA

La vida intel·lectual

Immediatament després de la guerra mundial, la literatura polonesa ha sofert una notable evolució, deguda a la llibertat i independència reconquistada pel país. La idea que guiava les generacions d'abans de la guerra, i que era la força generadora i la proveïdora d'inspiració dels grans poetes polonesos, com Adam Mickiewicz, Slowacki, Żygmunt Krasiński, així com d'altres escriptors i poetes de la «Jove Polònia», envers la fi del XIX i el principi del XX, es troba avui realitzada.

La nova Polònia, en efecte, ha obert nous horitzons a la literatura i tot, la qual ha pres un nou caràcter tendint a reflectir els sentiments d'un poble renascut a nova vida.

Cal reconèixer com tots els escriptors polonesos, sense cap excepció, havien sabut trobar els tons precisos, les tintes exactes i les expressions de l'època. Entre els grans escriptors de l'avantguarda que han sabut col·locar-se en primera línia entre els moderns, són dignes de consideració Waclaw Berent, un dels més insignes mestres de la prosa polonesa; Waclaw Sieroszewski, autor de relats exòtics concernents a la vida dels pobles de l'Extrem Orient; Leopold Staff, els versos del qual, finament cisellats en la forma i densos de substància, serveixen d'exemple als joves autors; Josep Weyssenhoff, conegut a tot el món per haver estat traduïdes a totes les llengües les seves novelles ironitzadores agudament de l'aristocràcia i l'anomenada noblesa rural; Cornelius Makuszyński, que té en el seu actiu bellíssimes novel·les que l'han fet definir com apòstol de la serenitat i del bon humor...

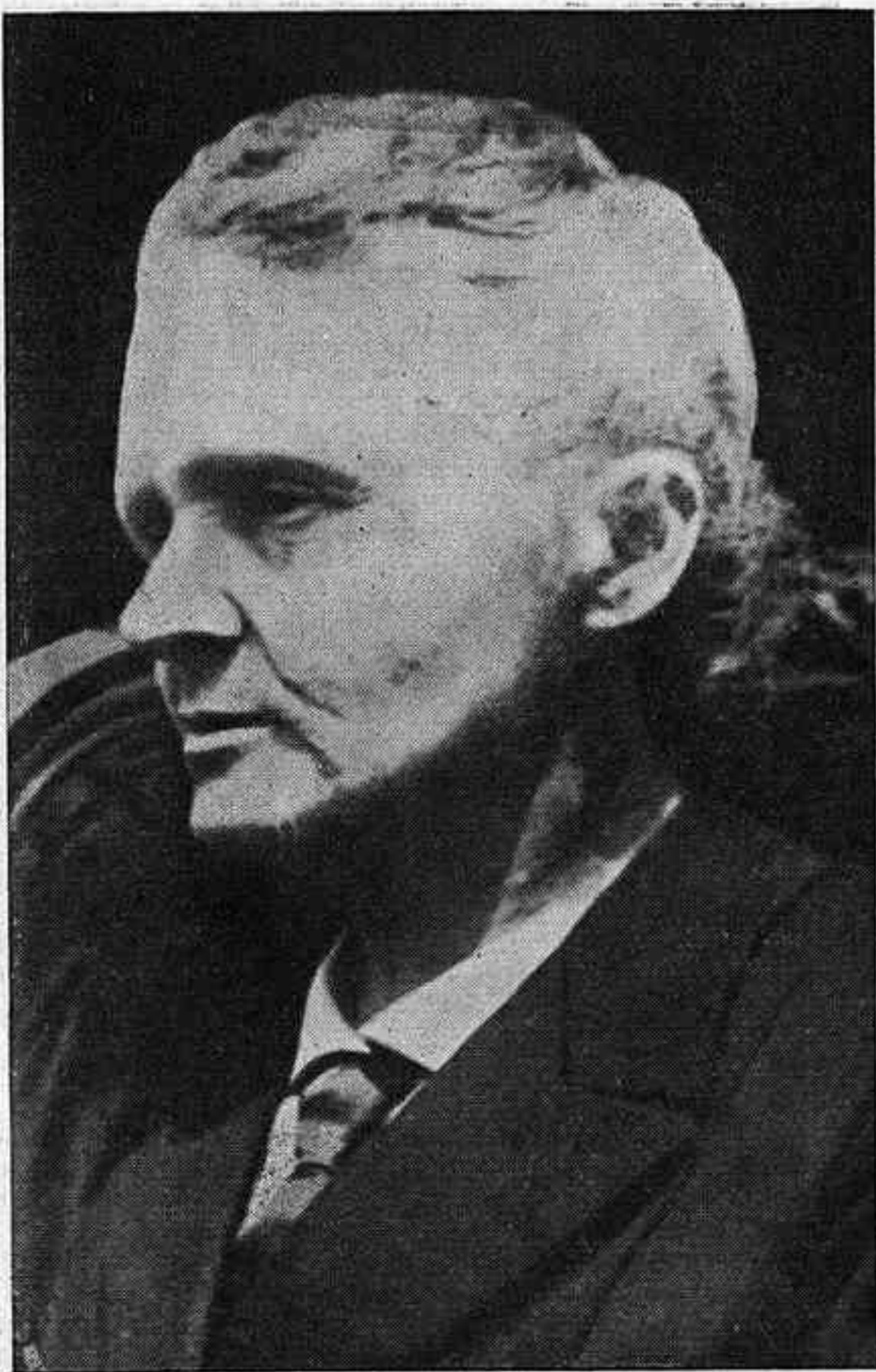
Ens hem limitat a dir-nos alguns noms; però hem de remarcar com quasi tots aquests literats en les noves vies fressades, com llurs més joves confreres, han sabut trobar l'expressió justa, aprofundint tota la vida d'avui. Però cal no oblidar els escriptors patriòtics, creadors de les èpoques legionàries, que tanta part han tingut, primer en la guerra europea, i després en l'alliberació de llur país, que des de feia més de cent cinquanta anys es trobava dividit i sota el taló rus-prussià-austríac.

La poesia té un paper dominant en la literatura polonesa. Avui, com ja en altres temps, s'eleva a un nivell molt alt, i mereix una consideració especial per la influència decisiva exercida en el desenvolupament literari. Però no és aquest el seu únic mèrit. Així com pel passat romangué fortament lligada a la vida nacional, animant-ne i sostenint-ne l'esperit, avui, concebuda i inspirada per l'hora present, ateny les deus fecundes de la vida i constitueix la vera expressió dels sentiments populars. Entre els més emèrits poetes, citem Guillem Tuwin, el virtuós de la paraula, el sentiment i l'esperit polonesos del qual exhalen un perfum i un gust exquisit; Joan Lechom, que sap comprendre en els seus versos el pathos de la història, les idees de les generacions i de les èpoques; Casimir Wierzyński, que canta la joia de viure (aquest darrer poeta ha obtingut en la IX Olimpíada el primer premi per un volum de poesies celebrant els esports).

Certament no és possible de citar el nom de tots els poetes polonesos, perquè són en nombre enorme. Pot dir-se que cada polonès neix amb l'ànima del poeta, com tots els esclaus i, generalment, tots els nòrdics.

Farem una excepció, també en homenatge al sexe gentil, per Sofia Nalkowska i Casimira Illakowicz. La primera, escriptora forta i verament original; la segona, poetessa verament elevada.

La Nalkowska ha assolit els cims de la concepció artística. Té una gran facilitat per a l'anàlisi, penetra la psicologia humana, la més tancada i tot, amb una intuïció exquisida i una forma perfecta. La segona és la poetessa més original de l'actual generació femenina polonesa. Per ella



Maria Skłodowska-Curie

la forma constitueix una base elemental i natural per fondre la realitat amb la poesia. Els seus versos ressonen d'una necessitat d'exterioritzar-se, i perquè la seva fantasia és molt vasta, la seva producció és abundant i variada. El seu cor vibra per totes les coses elevades i el seu pensament abasta l'univers sencer.

Les obres poloneses traduïdes a d'altres llengües no corresponen pas a la vasta producció de la literatura d'aquell país, i això és degut a un complex de raons, però no a causa de llur poc o escàs valor, certament. Pot també afirmar-se que elles introduïren al tresor de la literatura universal noves gemes fulgurants. Però caldrà primerament abatre tots els murs de prejudicis i incomprensions, que han estat alçats entorn de Polònia, quan no tenia una existència pròpia, és a dir durant més d'un segle i mig d'opressió estrangera. La tasca de demolició ha començat; és dura i difícil; però afortunadament en els escriptors polonesos no manca ni força i empenya per obrir-se un forat en la literatura dels altres països, i, d'altra banda, benemèrits organismes se n'han proposat la tasca.

Quan s'haurà establert el contacte, el món podrà jutjar per ell mateix si la literatura polonesa contemporània ha sabut adaptar-se als temps moderns i pot portar una contribució preciosa — com és opinió de tots els que la coneixen — a la vida intel·lectual internacional. Aquell món internacional que no sense veneració s'inclina davant una immortal filla de Polònia, la senyora Skłodowska-Curie, la gloriosa dona de ciència.

ATHOS NOVELLIS

L'HOME EMBRIAGAT DE DEU

Tricentenari de Spinoza

Pensar—deia un enciclopedista francès— és contenir-se de parlar i d'accionar, i uns fisiòlegs demostraven que el treball intel·lectual no gasta les energies del cos. Pensar voi dir suspensió de viure; no hi ha, doncs, cap ofici tan poc sa i tan insalubre com l'ofici de filòsof. Solament ara comprenem bé l'estufa de Descartes, i el fet que Spinoza, moltes vegades, no va sortir durant mesos de la seva modesta cambra de filòsof. La seva vida girava entorn del seu pupitre de llibres i la seva màquina de polir vidres. Vivia així, d'un dia a l'altre, tot sol, sense cap comunitat, sense amitats profundes, sense amor; l'única dona que ell estimava, de jove, es va casar amb un altre. Perquè, quina dona és casaria amb un filòsof? El bon sentit i l'instint de la dona no necessiten l'estudi psicoanalític del doctor Herzberg per a saber que tot filòsof és—biològicament—anormal. (Sense parlar dels filòsofistes que reben els periodistes a la piscina, per a demostrar-los que també saben nedar, com va fer, a París, Eugenio d'Ors; però davant d'un filòsof de debò, l'Ors és com un guerriller davant d'un veritable professional de la guerra.)

L'home, per viure, ha d'estructurar-se al si d'una comunitat, si no vol ésser un desarrelat. Spinoza vivia fora de tota comunitat humana. Perquè, en fi, qui era aquest humil polidor de cristalls d'un infecte suburbi de La Haia, nascut avui fa exactament tres segles? Era fill d'un poble desdenyat, i no pertanyia ja ni tampoc a aquest poble. Els jueus d'Holanda, irritats pel seu irrespecte pels dogmes i la seva absència als oficis, renegaren d'ell i àdhuc atacaren la seva vida. És incomprendible l'orgullós silenci de Spinoza davant el sanhedrín dels vells; una sola paraula de transigència seva els hauria reconciliat. I, així, Spinoza va ésser el jueu que ja no és jueu, però que encara no és cristià: l'home més solitari, l'home més abandonat, l'home més impotent de tota Holanda...

No li mancaven, però, admiradors: els seus tractats, sobretot la seva crítica de Descartes, el varen fer conèixer. El gran Condé el va convidar a Utrecht dues vegades, i volia que l'acompanyés a París. Però Spinoza, com hauria pogut abandonar la temperada atmosfera de la seva cambra de filòsof? Va refusar l'esplèndida oferta, com va refusar també la invitació de l'Elector palatí d'ocupar una càtedra de filosofia a la Universitat de Heidelberg. Vivia sol, sempre sol; rebia bé els curiosos que el visitaven per demanar-li consell; un dia el visità un senyor molt elegant, de bones maneres, empercutat: un conseller de cort alemany que vivia a París feia temps: Leibniz. Però no el visità com a filòsof, sinó com a... polidor de cristalls.

La seva vida va escandalitzar la gent ximple. Qui hauria pogut comprendre el seu panteïsmes, que més tard podem admirar en el seu deixeble i admirador Goethe (que deia de la correspondència de Spinoza que és el llibre més interessant que es pot llegir en aquest món. Spinoza passava per ateaista als ulls dels seus contemporanis que creien que desapareguda la fe en Déu desapareixien també tota mena de sentiments morals en un home. Spinoza va comprendre, dos cents anys abans de Nietzsche, que la conducta moral no consisteix a complir unes prescripcions de l'ètica, sinó que és que com inherent a la mateixa personalitat, és un estil de viure. «Quant a mi, deia, deixo de fer el que és dolent perquè és contrari a la meua natura i perquè em desviaria de l'amor i del coneixement de Déu.» A l'home solitari només li queda Déu. Déu, de qui tenia Spinoza un concepte quasi místic i intuïtiu, encara que tot el seu sistema és el més pur racionalisme. I açí toquem al punt més dolorós de tota la filosofia, més: de tota l'existència espinoziana; a l'escissió tràgica entre el seu racionalisme intransigent, i, per altra banda, el seu amor místic per la font de tots els conceptes: Déu. Novalis, el poeta romàntic i àdhuc catòlic, el va anomenar «l'home embriagat de Déu», i Renan, l'incredul-crèdul, exclamava, al mateix lloc on acaben de col·locar els espinozians del món una làpida commemorativa: «Aquí va néixer la visió més sublim sobre Déu.»

El seu biògraf Kortholt pretenia que Spinoza no estimava molt els llibres, i no en deixava més que uns quaranta, en morir, i aqueixos llibres eren sense gran valor. En realitat, tenia més de cent seixanta llibres, i molts de valor; entre ells, uns llibres més o menys peninsulars tenien sobretot importància: La Guia dels Desviats de Maimònides, llibre cremat a Espanya pels mateixos jueus catalans (vint-i-quatre jueus notables de Montpeller varen obtenir l'ordre de cremar el llibre de la més alta autoritat eclesiàstica seva, el jueu barceloní Salomó Ben Adret); els Dialoghi d'Amore del que fou metge de cort dels Reis Catòlics, Lleó Abranavel (Leone Ebreo), llibre que Spinoza llegia en la seva llengua materna, el castellà; l'obra del jueu barceloní Hasdai Crescas, que cita àmpliament en una lletra seva; les poesies de Quevedo, i—fet que va sorprendre molt injustament el seu biògraf francès, no comprenent com un esperit tan

«clar» podia delectar-se amb poesies tan «obscuras»—una edició quasi completa de Góngora. Car Spinoza amava molt les coses poètiques; podem suposar que el seu tractat sobre l'arc iris no era sense trets poètics. Desgraciadament, abans de la seva mort, va cremar aquest tractat, com tampoc volia permetre que es posés el seu nom sobre la seva Ètica.

Spinoza va tenir més d'un amic d'Espanya, com per exemple aquest Isaac Orobio, espanyol convertit al judaisme. Altres amics seus, jueus i holandesos, varen viatjar molt per terres d'Espanya que era fins i tot la pàtria de Spinoza, si creiem Unamuno, que diu que «la raça és la llengua». Perquè Spinoza aprenia primer, com llengua materna seva—malgrat l'origen portuguès de la seva família—, el castellà, encara que no hagués visitat mai la terra dels seus avis. S'ha suposat que Spinoza hagués anat una vegada a Valladolid; però això no és pas cert. És molt versemblant que un curiós passatge de la seva correspondència hagués donat lloc a aquest error. En efecte, sabem que un jove holandès de família protestant que es va convertir al catolicisme fins a fer-se franciscà, volia convertir també Spinoza, a qui dirigia lletres des d'Itàlia. Spinoza li contestava amb rigor, i amb tota la superioritat d'un home que és posseïdor d'una fe molt més autèntica, molt més profunda que la del pobre Albert Burgh, i li diu: «Oh pobre jove que heu perdut l'esperit! Qui us ha embriagat de tal manera que creieu poder menjar i posseir a les vostres entranyes aquest Ésser suprem i etern?» I segueix la descripció del martiri d'un jove noble castellà, estudiant a Salamanca, que s'havia convertit anys abans al judaisme, qui es feia dir «Juda el creient» i acabà per ésser cremat a Valladolid el 25 de juliol de 1644. Spinoza parla amb molta admiració d'aquest Juda—de veritable nom Lope de Vera y Alarcón de San Clemente—i escriu la seva mort amb uns colors tan vius que sembla la descripció d'un testimoni presencial. Graetz, l'historiador dels jueus, va concloure de les paraules de la lletra «ipse Judam nozim», que el mateix Spinoza havia estat a Valladolid l'any 1644, i que va néixer, per consegüent, a Espanya, hipòtesi que és segurament fallaçiosa.

Si Espanya no ha volgut saber res de Spinoza durant la seva vida, sembla que no ho vol tampoc en ocasió del tricentenari de la seva naixença. Entre els representants d'onze nacions que celebraren un congrés espinozà a La Haia, no hi havia cap professor espanyol. Però no cal tenir por; malgrat crisis mundials i tot, encara hi ha homes a Europa que saben celebrar els grans aniversaris de la vida intel·lectual del món, que els celebrats siguin els seus compatriotes o no. I Spinoza s'accontentarà de bona gana amb l'elogi d'un Hegel, segons el qual «per a poder fer-se filòsof cal ésser primer espinozà». O amb l'entusiasme d'un Lessing que afirmava que fora de la filosofia de Spinoza, no hi ha cap filosofia... OLIVER BRACHFELD

VARIETATS

Premis literaris

A Catalunya els premis literaris s'atorguen amb una remarkable puntualitat. El dia de Santa Lúcia, exactament, el Premi Crexells és promès i esperem que els nous premis creats per la Generalitat es donaran a l'hora exacta: el 30 de novembre per al de Teatre i el 3 de febrer per al de Poesia. En això serem, segons sembla, més brics que els il·lustres immortals de l'Acadèmia Francesa que acaba de concedir els seus Grans Premis amb sis mesos de retard. Sembla que aquest retard és motivat per algunes indiscrecions periodístiques que decidiren els acadèmics a ajornar la concessió. Ara, finalment, ha estat realitzada. Franc-Nohain ha tingut el Gran Premi de Literatura. És una recompensa ben justificada per a coronar una honestíssima obra de treball d'escriptor i de crític. La seva obra com a crític a l'«Echo de Paris» el situa com un amant infatigable de la bella literatura. L'altre premiat és Chardonne per les seves darreres produccions novel·listiques.

Nou acadèmic francès

Avui, 24 de novembre, Pierre Benoit penetra a la cúpula dels immortals. L'autor de l'«Atlantida» serà rebut per Henri de Régnier.

Benoit en el seu discurs inaugural haurà de fer l'elogi dels seus antecessors. És el ritu. Però heus açí que Benoit no estima cap dels dos, ni Ernest Lavisse, ni Georges de Porto-Riche. Li van dir com ho faria per a parlar-ne.

—Oh!, no els veurà ningú. Ja me les arreglaré jo per a tapar-los amb les meves flors.

Acadèmics rerassagats

Ja que parlem d'Acadèmics remarcarem, ara que torna a parlar-se d'aquest tema, la curiosa posició adoptada per alguns acadèmics elegits membres de l'Academia Española de la Lengua que no han trobat encara el temps per a redactar el seu discurs d'ingrés. I pensar que un Zorrilla el va escriure en versos entusiastes!

Segons uns, aquest abstencionisme és motivat per feines urgents i inajornables. Aquesta excusa té, potser, més de pose que de realitat, com és ara en el cas de Jacinto Benavente. Potser en canvi tingui raó en el cas d'un Ramón Pérez de Avala, nomenat ambaixador al poc temps d'haver estat anomenat acadèmic. Però hi ha un altre cas més divertit: el d'Eugenio d'Ors, ja apuntat per MIRADOR, que tenint redactat el seu discurs d'ingrés, no es decideix a llegir-lo perquè en el discurs de presentació no se li prodiguen els adjectius a què ell creu tenir dret indiscutible.



ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11 Tel. 11655



Hi ha malalts, sobretot d'afeccions aparentment lleus, com la TOS, que proven cada marca que surt. Sense seguir un tractament estricta, van assajant un medicament darrera l'altre. Sense saber si la fórmula és encertada. Sense exigir la garantia d'un Laboratori conegut.



Sense que els cridi l'atenció la venda cada any major d'un medicament famós com les PASTILLES del Dr. ANDREU, terapèuticament insuperades fins avui...

El malalt prudent no exposa el seu estómac a inútils provatures. Es fixa en els resultats de les PASTILLES del Dr. ANDREU i les adopta per sempre.

Pastilles Dr. Andreu

UNA PESSETA LA CAPSA!



DISCO IRROMPIBLE

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges Marítims i Aeris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Excursions en Autocar

Poblet i Santes Creus - S'Agaró - Centre i Sud d'Espanya

Sol·liciti opuscles explicatius

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4 Tel. 15524 - BARCELONA

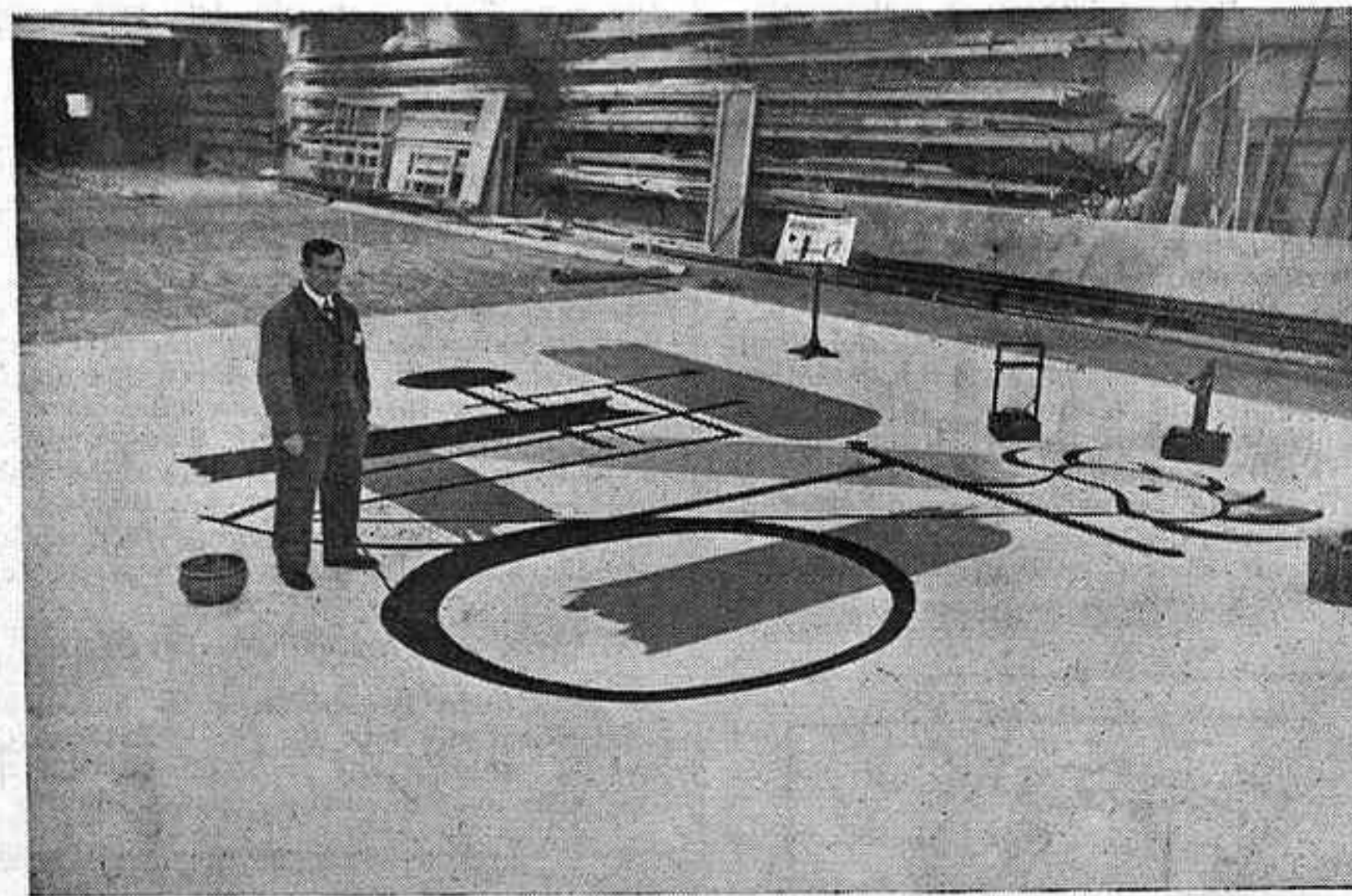
LES ARTS I ELS ARTISTES

NOTES A UN CATELEG INEXISTENT

Joan Miró a les catacumbes

AL MARGE DE LA PASSIO. — Divendres dia 18 de novembre a les onze de la nit, mentre la febre política s'anticipava a la ciutat, un grup d'amics es congregava en una galeria d'art. Aquest grup d'amics (de l'art nou: A. D. L. A. N.) anava ple d'un extern fervor ritual, on l'etiqueta nocturna fulgurava, a presenciar un acte clandestí. Sobre l'atenció tèrbola de boira i de vaticinis de la nit, l'estol d'amics anava a cremar encens davant de coses més perdurables, amb més voluntat d'eternitat. Era

Plató, que diu que l'artista no és més que un home que interpreta un déu que el corpren i que li lleva, mentre la divina fusió dura, tota intel·ligència i tota raó. Però aquesta excusa admirable no pot fer-la mai seva el crític, al qual no és permès de reïar-se d'un entusiasme, sinó que se li exigeix una actuació que faci de pont entre el lliure joc espiritual de l'artista i el seny estricte de l'espectador. Per això els crítics no poden mai fer altra cosa que cercar punts de referència (bé preceptius, bé



Miró pintant el decorat de «Jocs d'infants»

Joan Miró — angèlicament sorprès sota el smoking—que anava a mostrar, per unes hores breus, la darrera etapa de la seva producció.

RITU. — Unes mans trèmules anaven deixant nues les obres arreugerades en la més profunda de les concavitats. Quins colors, verges de barreja, inventats en la seva pura primària, aquests colors de les teles de Joan Miró! La mica de sorpresa i la mica—per què no dir-ho?—de desencant. No, senyores i senyors, no són «quadros»; són simplement—però superbament—decoracions. Prenguem el mot decoració—veig sortir—en un sentit ample i condendent i no pas en un sentit pejoratiu. La discussió s'enfila sobre aquest terreny. A veure si ens féssim una mica explícits.

IRRESPONSABILITAT DE L'ARTISTA I RESPONSABILITAT DEL CRÍTIC. — Primer que tot això: Que l'artista no cerqui en el crític el seu mateix llenguatge. Entre altres raons, perquè el llenguatge de l'artista és, àdhuc en els casos de més racionalització, un llenguatge inexplicable. I, altrament, perquè l'artista té la voluntat lliure i el deure i el dret d'actuar irresponsablement en tot el que fa referència a la seva expressió. Això ja ve des de

objectius), una mena diríem de *garanties constitucionals* que posin l'espectador no pas en posició de sentir l'obra d'art, cosa sols possible totalment per una fusió amb l'artista, sinó simplement en posició de comprendre—o en el més desgraciat dels casos—de fer-se'n càrrec. Però, ben entès, artista i crític parlen llenguatges diversos i intel·ligibles entre ells.

ART SUBSTANTIVA I ART DECORATIVA. — Insisteixo que *parlant llenguatge de crític*, l'única manera de filiar la darrera etapa de Joan Miró és qualificant-la d'art decorativa. (I parlant llenguatge d'artista? Bé. Però cal que aquest sigui el «llenguatge de l'artista-Joan-Miró»; qui sap parlar-lo?) Cal resignar-nos en una freda i antipàtica agrupació de dades externes i possiblement segures. Naturalment, la línia que separa l'art decorativa de l'art que podríem anomenar substantiva és molt prima i a més a més vacil·lant. Però és evident que hi ha en tota l'obra d'art (prenent Grècia per exemple), o bé una voluntat de safena geomètrica o bé una voluntat de Fídies.

EL QUADRO I EL MARC. — En el terreny pictòric anomenaríem quadros tot allò que és fet en funció d'un marc. Es a dir, tot allò que és construït segons un cercle rígid que externament l'encloï i que internament el presideix. Ortega y Gasset, en un volum d'*El Espectador*, diu: «Viuen els quadros allotjats en els marcs. Aquesta associació de marcs i quadros no és accidental. L'un necessita de l'altre. Un quadro sense marc té tot l'aire d'un home espollat i nu. El seu contingut sembla vessar-se pels quatre costats de la tela i desfer-se en l'atmosfera. Viceversa, el marc postula constantment un quadro per al seu interior, fins al punt que quan li manca tendeix a convertir en quadro tot el que es veu al seu través. La relació entre un i altre és doncs essencial i no pas fortuïta; té el caràcter d'una exigència fisiològica...»

I bé; un té tota la impressió que aquestes teles de Joan Miró no estan sotmeses al marc. Que les figures—a les quals s'ha trobat, sense permís de l'autor, formes d'infusori o d'intestí—podrien esdevenir més llargues o més curtes, més amples o més estretes, sense perdre la seva qualitat de cosa orgànica (vull dir d'organisme) i sense perdre gens ni mica la seva esplèndida visibilitat decorativa; la seva màgica, colpadora magnífica combinació de colors. Amplieu, fins que tingui el tamany de l'escenari, qualsevol d'aquestes petites teles de Joan Miró, i us donarà exactament les decoracions que ell ha pintat—*expressament*—fa poc per a una companyia de ballets russos. Proveu ara de fer la mateixa prova amb un pintor «substantiu», i veureu com us falla tot intent de convertir-lo en escenografia.

ELS OBJECTES. — Dels objectes—fustes, claus, ossos, pots de mermelada, gàbies i miralls—no cal parlar-ne; no són ni tan sols divertits.

GUILLER DIAZ-PLAJA

PROJECTOR

L'estàtua de la República

Els nostres lectors saben la solució donada al tan sacsejat monument a Pi i Margall. Ací mateix hem publicat l'obelisc que es bastirà a la cruïlla del Passeig de Gràcia amb la Diagonal, coronat per una estàtua de la República.

D'entre la vuitantena d'obres rebudes per a coronar amb la figura de la República l'obelisc, ha estat triada l'escultura de Josep Viladomat, el jove artista que tots coneixem i admirem, i que, amb aquesta obra que serà posada en un indret tan principal de la ciutat, rep una consagració digna del seu talent.

MIRADOR, que en el número vinent reproduirà l'escultura de Viladomat, organitza, en homenatge a aquest artista, un sopar la data i lloc del qual serà avisada oportunament.

Adquisicions d'Art Syra

Amb la nova temporada i la represa de les activitats artístiques externes—exposicions, concursos, etc.—, ha aparegut una nova facilitat per a la formació de col·leccions artístiques, de la qual val la pena de parlar.

Es encara molt estesa l'opinió que la possessió d'obres de pintura i escultura només es troba a l'abast de persones a les quals és possible destinar grans quantitats a formar i enriquir la seva col·lecció. Es creu massa que, únicament a partir d'un cert nivell econòmic, hom pot ésser col·leccionista.

Per tal de fer possible l'adquisició d'obres d'art sense l'exigència d'una despesa forta feta de cop, a Barcelona mateix hem vist usar diversos procediments, amb més o menys d'èxit, amb més o menys avantatge i inconvenients.

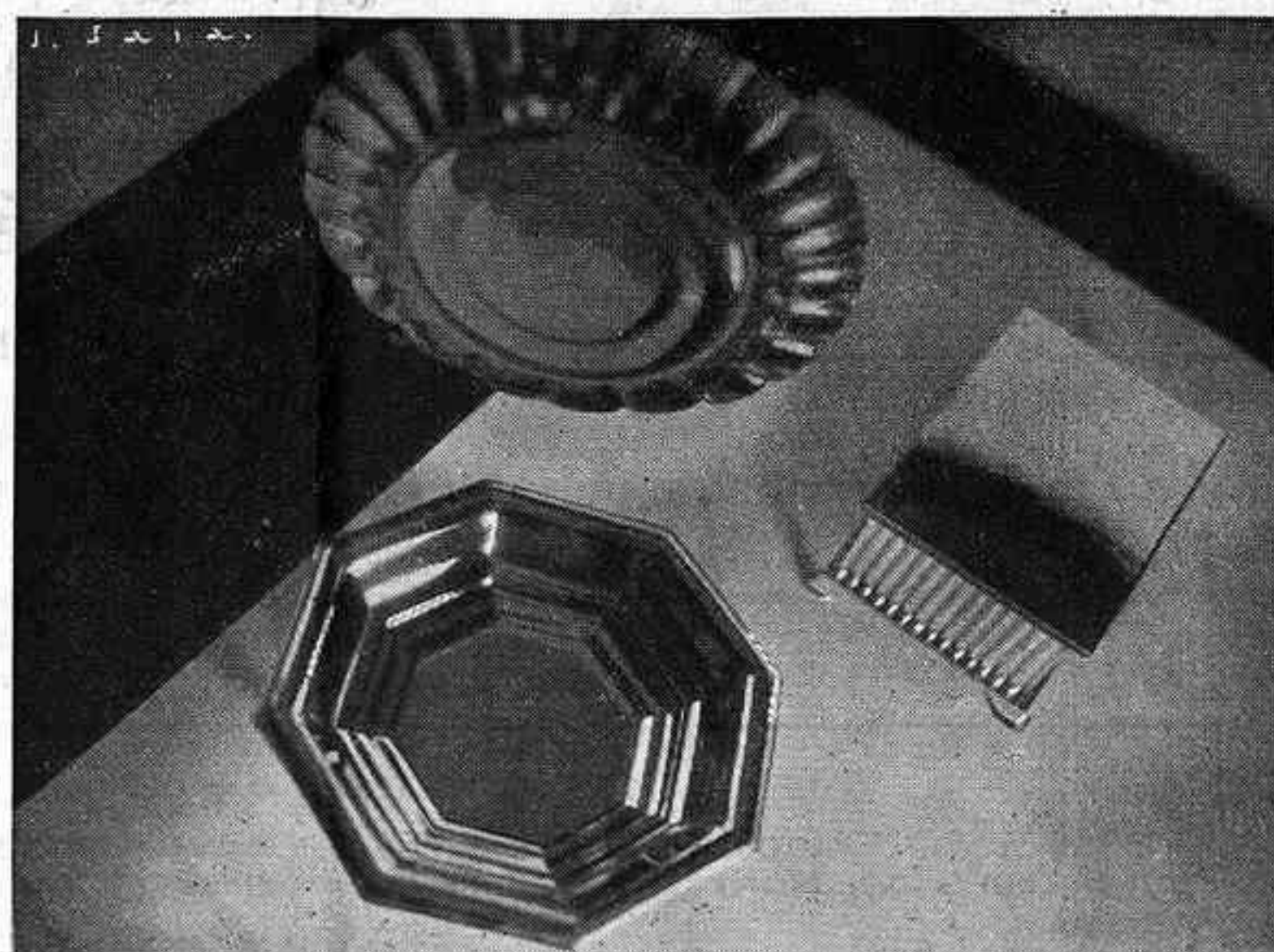
Ara darrerament acaba de néixer una nova organització d'aquestes, que té, a més a més d'altres, el gran avantatge de deixar l'inscripció en llibertat pel que fa a la tria de les obres que vulgui adquirir, i així pot formar la seva col·lecció d'acord amb el seu gust, única manera raonable d'ésser col·leccionista.

Els inscrits a aquesta nova organització, Adquisicions d'Art Syra, pagaran anualment una quota mínima de sis centes pessetes, que es farà efectiva amb quotes mensuals de 50, 75, 100, etc., pessetes i donaran dret a triar una obra de l'exposició de conjunt, integrada per obres seleccionades dels millors pintors i escultors moderns, que Syra organitzarà semestralment.

La tria i pagament de les obres segueixen un procés que no podem detallar extensament; basti dir que està molt ben concebut i que no dubtem que un gran sector d'aficionats trobarà el seu profit, espiritual i material, en aquesta forma de formar-se una col·lecció d'art d'una manera poc gravosa.



raspalls per a tots els usos
artículos de neteja—objectes per a presents
rambla de catalunya, 40



JOIER

PRESENTA EN
PLATERIA EL
MES NOU
I ORIGINAL.

J. ROCA

Rambla del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

DE PARÍS ESTANT

Un segle de caricatura

Es difícil veure els esdeveniments importants que serveixen de lites a la història posats d'acord amb el calendari. Per això el «segle de caricatura» que el Sindicat de la Premsa artística de París ha reunit al Pavillon Marsan del Louvre abasta un període de prop de cent trenta anys. De fet, el segle XVIII fou liquidat amb la revolució de 1789 i el segle actual no ha tingut pas una fesomia pròpia fins a 1914. Entre l'una i l'altra data s'agitaren, moriren o neixeren una mala fi de coses de diversa qualitat i

preciosisme. Es l'època de les *merveilleuses* i *incroyables*, de les escenes típiques de l'Imperi afligriat gravades en làmines soltes, de cara a la demanda limitada de l'expert i el col·leccionista. Cal que apareguin la litografia i la revista satírica especialitzada perquè la caricatura prengui consistència al mateix temps que es fa popular pel sol fet de sol·licitar un sector de públic més ample. Llavors és quan Delacroix i Philippon inicien troballes considerables, per bé que influenciats per les il·lustracions humorístiques angleses.

Fins als dies de la monarquia de juliol, amb la llibertat de premsa posada al servei de la passió política, la caricatura no obtindrà, però, la puixança necessària per esdevenir un art autònom. Daumier és qui realitza el miracle, amb una habilitat i una desimboltura sorprenents. Aquell ministre Guizot que irradia un grotesc impagable en *El ventre legislatiu* és tota la història del regnat de Lluís-Felip, el tirà bonatxàs. Més tard, Napoleó III serà un motiu inabordable. El Segon Imperi, entre el ridícul que salva de l'odiós i l'odiós que salva del ridícul, s'estima més això darrer i posa una mordassa a les imprementes. La caricatura davalla vertiginosament i la mentable. El mateix Daumier, desigual a despit del gran mestratge, disminueix visiblement en limitar-se a la sàtira dels costums. Però el fet ha estat realitzat i Gavarni l'ha enrobustit enormement amb l'aportació d'una ironia i d'un bon gust excepcionals.

Els primers anys de la Tercera República són d'una medocritat que fa parella amb la de l'època històrica precedent. La caricatura no s'aixeca d'aquesta postració fins que l'invent dels moderns sistemes de reproducció del fotogravat li obre la porta gran del període. L'òrgan, com sempre, és creat per la funció. La voracitat periodística i la difusió del paper imprès, forçant la producció i portant la inquietud política o informativa al bell mig del carrer, originen la caricatura de línia sumària, de simplicitat sobrecarregada d'intenció que sigui un *directe* als ulls del lector atrafegat.

A fi de segle, les agitats i pòntiques i la roquera de passió abrindada per l'afar Dreyfus converteixen sovint aquestes caricatures en llampecs de mala bava fulminats amb un cruel desig de fer sang. Steinlen, Willette, Caran d'Ache, Forain, s'hi troben com el peix a l'aigua.

Una altra indústria arriba a darrera hora per a oferir un nou sopluig als humoristes: el cartell de publicitat. La seva naixença quedarà ennobilitada per sempre més amb l'encís inimitable de Toulouse-Lautrec.

Aquesta exposició d'un «segle de caricatura», a part del viu interès que ofereix des de diversos punts de vista, haurà ajudat extraordinàriament a definir el concepte d'un art força recent que ha aconseguit bastir-se una personalitat pròpia. La seva autonomia és, però, relativament precària per la dificultat d'establir amb exactitud la frontera que la separa del dibuix, el gravat i les arts plàstiques en general. Demés, són precisament els millors caricaturistes els que han donat la difícil lliçó de fer «ninetos» que, sense deixar d'ésser ninots, siguin dibuixos i àdhuc excel·lents dibuixos. D'altra banda, la caricatura està condicionada per massa lligams per aconseguir les altes formes de l'expressió humana. Sovint el seu nervi és el perfum de l'actualitat que, en esvaïr-se ràpidament, la deixa pansir de banalitat si no té un positiu valor artístic que la salvi. Sovint, també, se la veu violentada per adaptar-se al motlle d'una frase redactada prèviament i que no sempre té la discreció i la solta desitjables. Altres vegades, en canvi, n'és inseparable i perd tota la frescor quan es deslliga de la seva llegenda. Recordem, també, les nombroses ocasions en què té de sofrir les exigències imposades pel tiratge en uns colors determinats.

L'exposició és rica en documentació de tota mena, dibuixos inèdits i rars, bibliofília i escultura caricatural. La secció destinada a caricatures de pintors i gent de lletres i a les dibuixades per ells mateixos atreu els visitants amb una curiositat justificada. Tanmateix s'hi troben sorpreses. Puvís de Chavannes, Alfred de Musset i Victor Hugo, per exemple, hi fan un lluit paper. D'altres, com Dumas fill, Anatole France, Baudelaire i Verlaine, no ofereixen altre interès que el purament anecdòtic.

Entre la gent que sofreix la mordacitat dels humoristes, hem observat que els polítics ocupen el lloc de preferència. Després segueixen els artistes i els literats; després els metges; després la multitud. Seria difícil encertar una jerarquia del ridícul més equitativa i justa.

ALBERT JUNYENT

París, novembre.

Pasta de Cera

EL MILLOR FANG
PER A ESCULTORS

Olivera, 25 - Telèf. 31816

BADRINAS MOBLES
Diagonal, 640

SYRA

Dissabte,
inauguració de l'exposició
PERE DAURA

Objectes per a presents
Decoració

Diputació, 262 Telèfon 18710
Barcelona

EXCLUSIVES DE VENDA
URALITA, S. A.

OBJECTES PER A PRESENTS
Cristalls Orrefors : Porcellanes Ginori-Copenhaguen
Plateria, etc.

Passeig de Gràcia, 90 Passeig de Gràcia, 47

RADIO I DISCOS

La ràdio als Estats Units

En unes declaracions fetes per un dels directius de la Radio-Corporation, l'entitat que controla la majoria de la fabricació d'aparells de ràdio de l'Amèrica del Nord, ha fet constar quin és el desenvolupament actual de la ràdio en aquell país, remarcant que aquesta indústria que no existia fa deu anys, actualment és una de les primeres del país. En menys d'una dècada, la ràdio ha fet viure més de 320.000 treballadors, més de 28.000 revenedors i les 700 estacions i 1.200 fàbriques que funcionen als Estats Units.

La ràdio ha completat els seus serveis als vaixells i avui són 16.000 els que estan equipats amb aquests aparells. Les ondes extra-curtas han permès prodigis: en ocasió de les festes de Nadal, passatgers que anaven a Sydney han pogut trametre a llurs famílies residents a Amèrica els vots que han rebut abans d'ésser emesos en raó de la diferència de longitud.

Quant al radiogoniòmetre, sembla ésser l'invenció més interessant que s'ha fet en matèria de navegació després del descobriment de la brúixola. Com a prova de la utilitat que ha exercit la ràdio per a la navegació, hi ha l'augment de la seguretat marítima. De 1910 a 1914, 185.000 tones s'han enfonsat i més de 1.504 vides han estat perdudes al mar, sense afegir les pèrdues del Titanic i de l'Empress of Ireland. Del final de la guerra a 1923, aquelles xifres es redueixen a 110.000 i 264, respectivament, fins a reduir-se més en el darrer quatrenni en 83.000 tones i 78 pèrdues humanes. Amb el servei telefotogràfic de les cartes meteorològiques, efectuat amb sondatges ultrasonors, s'ha prestat també un altre bon servei d'informació.

Quant a les comunicacions transoceàniques, Nova York està lligada directament

amb ondes curtes amb trenta un països d'Europa i tota l'Amèrica Central i del Sud. San Francisco parla directament amb vint-i-cinc països disseminats pel Pacífic. Es a dir, en dotze anys els Estats Units han obert a la civilització cinquanta sis noves formes de ràdio-comunicació.

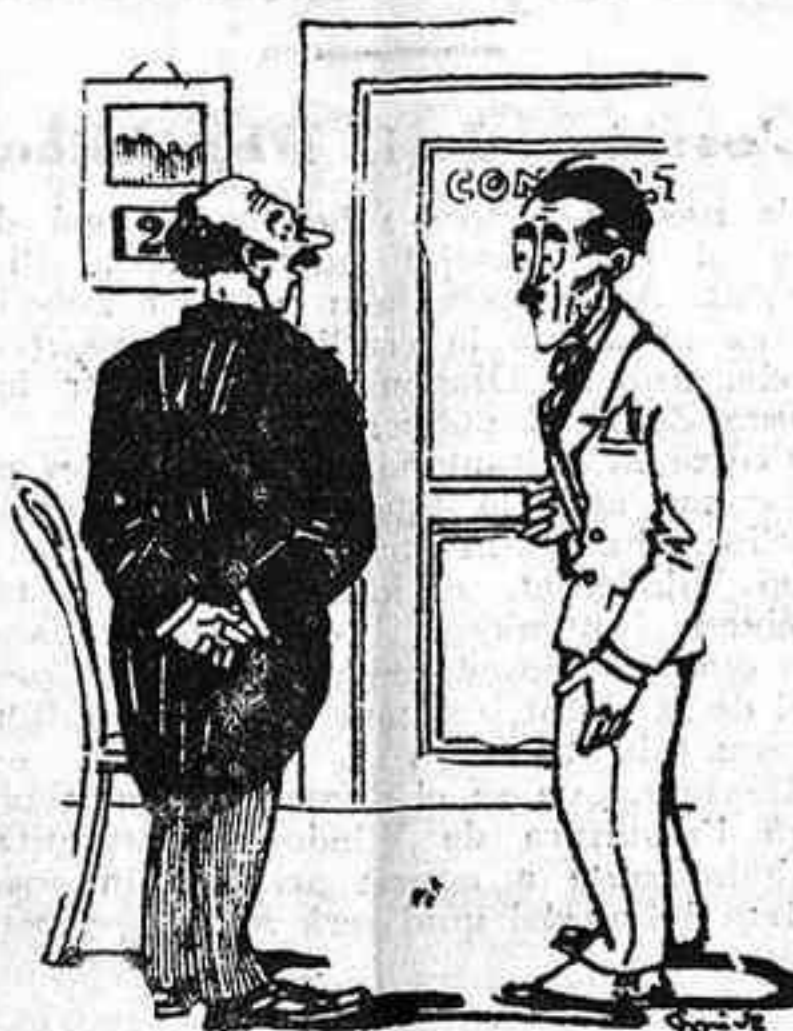
Actualment s'utilitzen les ondes curtes i es combat el fading amb bastanta eficàcia. S'han establert comunicacions amb sis metres de longitud d'onda entre les illes Hawaii i Califòrnia, enllaçant aquí amb la xarxa general telefònica del país. Es preveu la utilització d'ondes de 60 cm., el principal defecte de les quals és el de seguir la tangent en lloc d'anar portant la corba de la terra.

La comunicació que hem extret del *Radio-Magazine* fineix amb una anècdota per la qual ens assabentem que l'encarregat dels serveis de ràdio del *New-York Times* va estar en comunicació directa amb Byrd quan aquest va fer la seva famosa expedició a l'Antàrtic. Sembla que la comunicació va ésser contínua i es va interessar tant amb ella, que no escoltava per res la direcció del seu diari, la qual, per poder comunicar amb el seu redactor, es va haver de valer del mateix Byrd per mitjà de les ondes extractades, perquè fes arribar al seu redactor els seus precés.

J. G.



—A veure, una mica de reflexió. On hauria pogut anar jo si fos pilota de golf?
(The New Yorker)



—Res de fumar, ni de beure, ni de cines. Vida tranquil·la, menjar poc i ficar-se al llit d'hora.

—I fent tot això?
—Fent tot això, tindrà diners per pagar-me el compte.

(Gazzettino illustrato, Venècia)



—Jo em faré incinerar. No vull que els cucs s'apoderin del meu cos.
—Ni jo tampoc, amb les pessigolles que tinc...

(Gringoire, París)

NOTES DIVERSES

L'home tigre

L'as dels sorolls, o sigui dels enginyosos a fer soroll, acaba de morir. Durant el curs dels darrers tres anys, Mr. Leonard Mitchell ha inventat mil maneres de fer soroll. No obstant, el que li feu conquerir més fama ha estat la imitació dels udols del tigre. Ho feia amb tanta perfecció que durant la radiació d'un film sonor en el qual s'havia de sentir un tigre, tothom cregué que es tractava d'un de veritable. Des de llavors no cal dir que Mr. Mitchell fou sol·licitat per totes les emissores per fer el rol de tigre, i com que els ràdio-dramaturgs disposaven d'aquest important col·laborador, posaven tigres a tot arreu.

100 kw. inútils

L'emissora que s'està construint actualment a Mèxic a la frontera de Texas, tindrà una potència de 100 kw., la qual cosa permetrà de sentir-la des dels Estats Units. Aquesta emissora s'anomenarà XEPN i serà la més poderosa de l'Amèrica del Nord. Començarà a radiar el mes de desembre. Els propietaris d'aquesta emissora són xarlatans dels Estats Units als quals la Federal Radio Commission ha prohibit de fer propaganda farmacèutica o d'horoscops i de bona ventura.

Heus ací 100 kw. que no contribuiran a realçar l'esclat de la ràdio dins del nou món.



—Com faries una visita a una casa coneguda?

—Trucaria a la porta, i abans que obrissin, cridaria: «Podeu obrir, no sóc cap col·laborador!»

(Akcham)

Un congrés d'oients

A París s'ha constituït un comitè que es proposa celebrar l'any vinent, a París, un Congrés internacional de ràdio-escoltes a fi de sentar les bases d'una col·laboració entre els pobles per mitjà de la T. S. F.

Un premi de crítica

La radiofonia italiana ha promès 1.000 llires de premi a la millor crítica d'una peça radiofònica. La crítica en qüestió haurà de tractar tant de l'adaptabilitat de l'obra a la T. S. F., com de la reproducció dels sons i de l'actuació dels artistes que hi intervinguin.

El emboscats, a Itàlia

D'ençà que a Itàlia s'ha començat la persecució dels ràdio-escoltes clandestins, el nombre oficial d'aparells particulars de ràdio ha passat de 230.000 a 300.000.

L'opinió dels entesos és que la cacera d'escoltadors clandestins ja no oferirà gaires resultats més, però declaren que 300.000 és una xifra inferior a la que correspon a la població italiana. A fi d'augmentar-la, es planeja una gran campanya de publicitat en pro de la ràdio. Ara que, en règim dictatorial, potser és més fàcil obligar a tenir ràdio, que a inscriure's a un feix.

Una esfínx per micròfon

L'estació de Radio-Maroc té una esfínx. Es tracta d'una noia de veu encisadora que proposa enigmes als ràdio-oients. Els que troben la solució exacta, són premiats.

Alfo DISCO IRROMPIBLE

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 i 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN QUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS

ACUMULADORS **Exide**
GARAGE ELECTRIC
CARRER MOYA (ARIBAU I DIAGONAL)

IDEAL RADIO AMERICA
EL MILLOR
SEMPRE EL MES NOU

UN ACLARIMENT!...

¿Per què diem que l'estació subterrània de la Plaça de Catalunya (trens del Nord i Metro Transversal)

és el mitjà de publicitat més formidable que avui dia existeix al nostre país?

Feu comparances amb el sistema de més difusió emprat fins ara i donareu raó a la nostra asseveració.

MITJÀ	QUANTITAT DE PROBABLES LECTORS DELS VOSTRES ANUNCIS	PREU	DURACIO
Premsa Diària. Plaça de Catalunya (Estació subterrània) Trens del Nord i Transversal.	150.000 (com a màxim). 3.000.000 (actualment). (Dades oficials controlades pel Departament d'Estadística).	1.800 ptes. una pàgina 600 ptes. (dotze espais de gran tamany, un a cada estació).	Un dia Al mes

"Agencia General de Anuncios"

(Secció Metro Transversal)

BARCELONA: Pelai, 62, 4.^a - Telèf. 15300



Carrer de Tarragona, 7, 2.^{on} - MADRID